

Nemunas

Nr.9
(282-723)

2010 m.
kovo 4-17 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Romualdas POŽERSKIS. „Modelis gamtoje“.

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

TAIP gali nugalėti NE

Jolanta SEREIKAITĖ

Paliktos lėlės

**Fotovi(t)ražai 26 3 p.
3-7 p. „Vaikai – mano
gyvenimo horizontai...“**

Ugnė KRAULAIKYTĖ

**Žaidimas simboliais,
decibelais ir žodžiais**

**Pavasario
įspaudai
molyje 2 p.**

**Kitas „Nemuno“
numeris išeis
kovo 18 d.**

Pavasario įspaudai molyje

Audronė MĘSKAUSKAITĖ

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus filiale – Kauno keramikos muziejuje – vasario 26 d. buvo atsidaryta ir visą mėnesį veiks Baltijos šalių keramikos paroda „Pavasaris 2010“. Taip surašyti skaičiai kažkaip keistai atskleidžia jau 2010-ojo pavasario prasmę. Anksčiau buvusiuosius galime pamiršti, nes skaičius ir be jų pakankamai išpūdingas. Jau tiek pavasarių žmonijai prabėgo pro akis ir prasisunkė pro širdis, o menininkai vis nerimsta ir ieško ko nors naujo, nematyto. Tiesa, keramikams rengiantis šiai parodai buvo leista savo patirtis interpretuoti visiškai laisvai. Jokio privalomo kanono ir jokiui bendrų temų. Parodos organizatorė, LDS Kauno skyriaus Keramikų sekcijos pirmininkė Živilė Bardzilauskaitė-Bergins mano, jog tai tik įkalintų menininkus nereikalinguose rėmuose ir neleistų išreikšti to, kas jiems labiausiai rūpi. Temų gausa parodo siokias tokias tendencijas, tačiau iš akis labiau krinta įvairovė. Kiekvienais metais ne tik daugėja autorų, bet ir plečiasi darbų atlikimo technika – šalia molio atsirado akmens masės, kelių rūsių porceliano, mišrios technikos kūriinių. Kylo klausimas, kaip parodos organizatoriai su tuo susitvarko ir taip eksponuoja darbus, kad jie nepavirsta į neišnarpliomą gausos ir margumo rezginių, juk tokį pastabų sulaukia beveik visos mišrios parodos, neakcentuojančios koncepcijos. Ž. Bardzilauskaitė-Bergins į tai žvelgia beveik kaip į žaidimą. „Man tie darbai dėlioja kažkaip savaime, tarsi patys vienas kitą suranda. Matau, pavyzdžiu, Laimos Bazienės darbą „Pokalbis“, o šalia jo atsiduria latvės Lauros Sarkane „Tirstantis“ arbatos servizas ir puikiai vienas prie kito de-ra, nors yra visiškai skirtinių kūriinių, kurių autoriai nutolę gal tūkstančius kilometrus. Kai kas bendra, kai kas skirtina – kaip ir visuose darbuose. Tik gaila, kad ne visada pavyksta darbus kokybiškai pateikti. Muziejuje labai prastas apšvietimas, todėl kartais juokujame, kad teks prie kiekvieno jū po žvakę uždegti“ – pasakoja keramikė.

Parodoje – jokių nuovargio ženklių. Organizatoriai mano, kad jokia emocinė ar kūrybinė krizė menininkų net nebuvu apnukusi: „Keramika yra toks menas, kad neturi laiko ilgiems liūdniniams svarstymams, tie-siog imi ir dirbi rankomis. Darai, be ko negalėtum išgyventi.“

Keramikai į „Pavasari“ renkasi jau ketvirtąjį kartą. Pirmaisiais metais ja-me dalyvavo 37 menininkai ne tik iš Kauno, bet ir iš Vilniaus, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio. Renginiu siekta atgaivinti specializuotų, kūrybines cecho naujoves atskleidžiančių parodų tradicijas. Antraisiais metais susibūrė jau 56 menininkai iš visos Lietuvos; suorganuota kilnojamoji keramikos paroda, rodyta Kauno rajono, Alytaus meno galerijoje. 2009 m.

Živilė BARDZILAUSKAITĖ-BERGINS. „Prisiminimai“.

Maria COTTELESSA (Švedija). „Be pavadinimo“.

Laura SARKANE (Latvija). „Tirstantis“.

„Pavasaris“ tapo tarptautine Baltijos šalių keramikos paroda. Šalia lietuvių autorų joje dalyvavo Švedijos, Rusijos (Sankt Peterburgo), Estijos bei Latvijos keramikai. Šešiasdešimt aštuonių autorai atskleidė šiuolaikinės keramikos tendencijas ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos šalyse.

Šiais metais parodoje panoro dalyvauja šešiasdešimt trys menininkai iš Lietuvos, Švedijos, Estijos bei Latvijos.

„Natūralu, kad „Pavasario“ parodos išitvirtino keramikos tradicijas nuolat puoselėjančiame Kaune, kuriame dar Meno mokyklos laikais rengti pirmieji profesionaliosios keramikos dailininkai bei iki šiol nuosekliai tęsiamos šios srities kūrybinės paieškos“, – senas keramikos tradicijas prisimena dailėtyrininkė Raimonda Kogelytė-Simanaitienė.

Šiais metais parodoje dalyvauja gana daug (net ir akademiniu) jaunimo. Visiems jiems, kitaip nei jau patyrusiems Dailininkų sąjungos nariams, buvo surengta griežta atranka tarptautiniam konkurse. Tačiau Ž. Bardzilauskaitė-Bergins pastebi, kad vertinant jaunuju autorų darbus negalima žvelgti vien į pateikto kūrinio profesionalumą. Jis, žinoma svarbus, tačiau ne mažiau reikšmingas jauno žmogaus palaikymas, jei jis aiškiai rodo perspektivos galimybes. Menininkai jaučia, tad palaikymas jiems, ypač kūrybos pradžioje, labai svarbus.

„Paroda tampa savo išskirtinė keramikos metraščiu, skatinančiu intensyvesnę šios dailės srities plėtotę bei fiksuojančiu, kaip keičiasi žinomi autorai ir kaip brėsta jaunuju menininkų darbai“, – teigia R. Kogelytė-Simanaitienė.

Organizatoriai (parodos kuratorius, Tarptautinės Ženevos keramikos akademijos narys Juris Berginsas) džiaugėsi, kad keramikos parodos, ypač gerai ir atsakingai parengtos, sulaukia gana daug lankytojų. „Anksčiau žmonės keramika mažiau domėjosi. Gal tai susiję su jos konceptualėjimu. Dabar keramika virtusi mažosios skulptūrinės plastikos šaka. Dekoratyvinų darbų be ryškios minčių nūnai labai retai pasitaiko“, – svarsto organizatorė Ž. Bardzilauskaitė-Bergins. Tačiau bendrosios

4 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – kunigo Ričardo Mikutavičiaus 75-ųjų gimimo metinių minėjimo vakaras „Ak, palaimink ši mūsų sustojimą“. Dalyvauja skaitovė Vida Mickuvienė, Marijampolės kultūros centro kamérinis ansamblis „Cantare“, vadovė Svetlana Maurutienė (fortepijonas), Giedrius Giedraitis (I smuikas), Algis Jančas (smuikas), Danutė Žemaitienė (fleita), Irena Valiūliénė (violončelė). Prieš renginį atidaroma paroda „Žaizdos metafizika“ (Ričardui Mikutavičiui – 75), kurią parengė muziejininkas Edmundas Kazlauskas, apipavidalino dailininkė Inga Zamulskienė.

Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2) ir Kauno valstybine filharmonijoje (L. Sapiegos g. 5) nuo **vasario 13 d.** eksponuojama tradicinė Kauno dailininkų klubų „Sfinksas“ ir „Meno sparnai“ paroda „Atgimimas“, skirta Vasario 16-ajai, Lietuvos Valstybės atkūrimo dienai, ir Kovo 11-osios, Lietuvos Neprisklausomybės atkūrimo 20-mečiui paminėti. Šventinis renginys – parodos pristatymas **kovo 9 d. 16 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje. Eksposicija veiks iki **kovo 15 d.** Iėjimas nemokamas. Maloniai kviečiame apsilankyt!

Adskio krislas

*Ak, Seimo narės, mielos moterys,
Mūsų „nacionalinės vertybės“...
Velniai nematė – reklamuokite,
Tik neišveskit iš kantrybės.*

Anslas

Tiltai

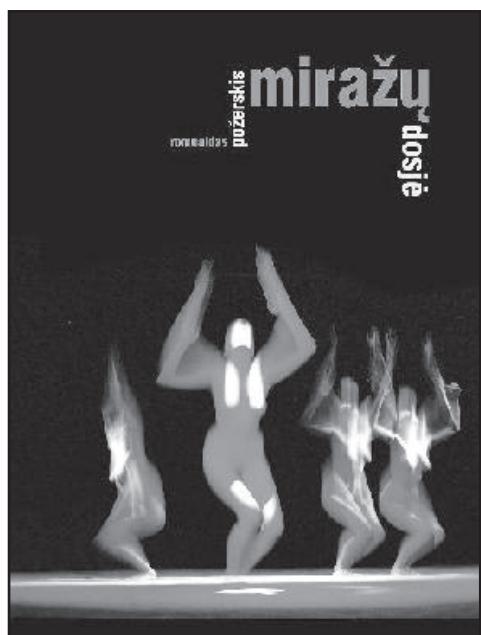
Nemunas •

2010 m. kovo 4-17 d.,
Nr. 9 (282-723)

Romualdas RAKAUSKAS

Erotinis masažas akims

Skaitytojui knyga prasideda nuo pavadinimo. Kūrėjui jis dažniausiai nušvinta darbo pabaigoje. Nežinia, kaip ir kada Romualdas Požerskis atrado „Miražų dosjė“ (Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyrius, 2010), bet pavadinimas naujoviškas, savotiška paslaptimi intriguojantis. Dailininkui Arvydui Poškai pavyko išradinti geometriškai ji sulaužyti ir dar ryškiu raudoniu pagyvinti, o nurausvėjusi miražinė fotografija viską efektingai susieja. Komerciškai patrauklus viršelis. O kam vaidenasi raudonų žibintų aliužios, tegu...

Nežinomo autoriaus nuotraukos. 1939 m.

Fotovi(t)ražai 26

Komercinę sékmę R. Požerskis jau patikrino su visiškai nesenai pasirodžiusiu, ką nors gal net šokiravusiu albumu „Degantis žmogus“, kuriamo drauge su dukra Monika itin sudėtingomis smėlio audrų sąlygomis didvyriškai ir profesionaliai fotografavo kasmetinių amerikiečių „išprotėjimą“ Nevados dykumoje.

Absoliuti žmogaus laisvė ten švenčiamama ne tik visiškai išsirengus ir visaip išsidažius, bet dar ir mazochistiškai vyriškaij atributą pagražinant keliolika įvertų sidabrinį žiedų, o su moteriškomis grožybėmis padaromi tokie dalykėliai, kad pas mus visa tai su siaubu būtų apšaukta pasaulio pabaiga. Plačiai išgarsėjusias nuogysbių išsidarkymo apeigas

Romas vadina amerikoniškais atlaidais. Šai-pykis kaip nori, bet tokios laisvės religijai atitinkami ir atlaidai. O pasaulis dėl to kol kas dar nesugriuvo.

Dabar, pasirodžius „Miražų dosjė“, R. Požerskis tampa nekarūnuotu nuogysbių karaliumi. Tik kaip anjoje pasakoje – ne nuogu,

bet ilgametės patirties drabužiais pasidabiniusiu.

Jau tris dešimtmečius su smagiu entuziazmu tarsi azartiskas lošėjas jis nuolat imasi panelycių fotografavimo ir, matyt, dar neprarado vilties sugauti tą vienintelį, nematyta kadrą. Daugelį vasarų Romanas lankėsi Čekijoje ir Latvijoje organizuojamuose aktų pleneruose, bet tie užsieniniai „fotomiražai“ į aptariamajį leidinį nesutilpo, tad ateityje planuojama tokios pat solidžios apimties antroji knyga. Karališki užmojai!

Pervertus albumą pirmiausia nudžiugina puiki pačių fotografijų ir spaustuvės „Arx Baltica“ poligrafinė kokybė. Gali tiesiog „pačiupinėti“ ant merginų kūnų užtiskusius vandens lašelius ar suskaičiuoti intymiuosis plaukučius. Pagal juos dar įmanoma nustatyti ankstyvajį Požerskį ir vėlyvajį, su dabartinė madą atitinkančiomis „nubebrintomis“ panelėmis. Vis dėlto gaila fotogeniško juodojo trikampiuko. Jis gi nebuvvo tuščiai Kūrejo sugalvotas ir taip tobulai įkomponuotas...

Didžiausias albumo netikėtumas – skyrių intarpuse spausdinamos devynios 1939 m. nežinomo autoriaus darytos apsinuoginusiu fotografijos. Idomus jų dialogas su šiandieninėmis. Anų laikų estetika, jaukus intymumas, apkūnių formų tikroviškumas, kompozicinės paprastumas, netgi primityvumas, ryškiai kontrastuoja su dabartinėmis nendrės liaunumo figūromis ar su R. Požerskio pagal žanro taisykles su-skulptūrintomis nimfomis.

Tiesa, turiniui paskirtą atvertimą užpildo viena iš ankstyvųjų Romo nufotografuotųjų, o šio kadro stilistika labai artima senovinei: iš naktinio Nemuno su dviem ją lydinčiais ménuliais (atspindyme blyškesniu) lentų lieptu atžingsniuota išsimaudžiusi nuogutėlė baltoji... keramika.

Romualdas POŽERSKIS. „Modelis gamtoje“.

Atkelta iš 3 p.

Nesusilaikiau nuo šitokio patyrinimo, nes gražiai jaunyste pertekusi naktinė mauduolė dabar jau garbaus amžiaus žinoma juodosios keramikos menininkė ir tikrausiai didžiai dėkinga fotografui už šitaip amžiams išdegta jos jaunyste.

Ši išskirtinė fotografija, kaip ir pabaigoje spausdinama paties autorius darbinė kavutė su išsirengusia pozuotoja panemunyje (vos ne klasikiniai „Pusryčiai ant žolės“), žavi savo gyvenimišku tiksliukumu. Nuogybų žanro taisyklėse tokio reikalavimo nėra. Ten vyrauja pozavimo dirbtinumai ir teatrališki efektais. Užtataip miela atrasti ką nors natūraliai paprasto.

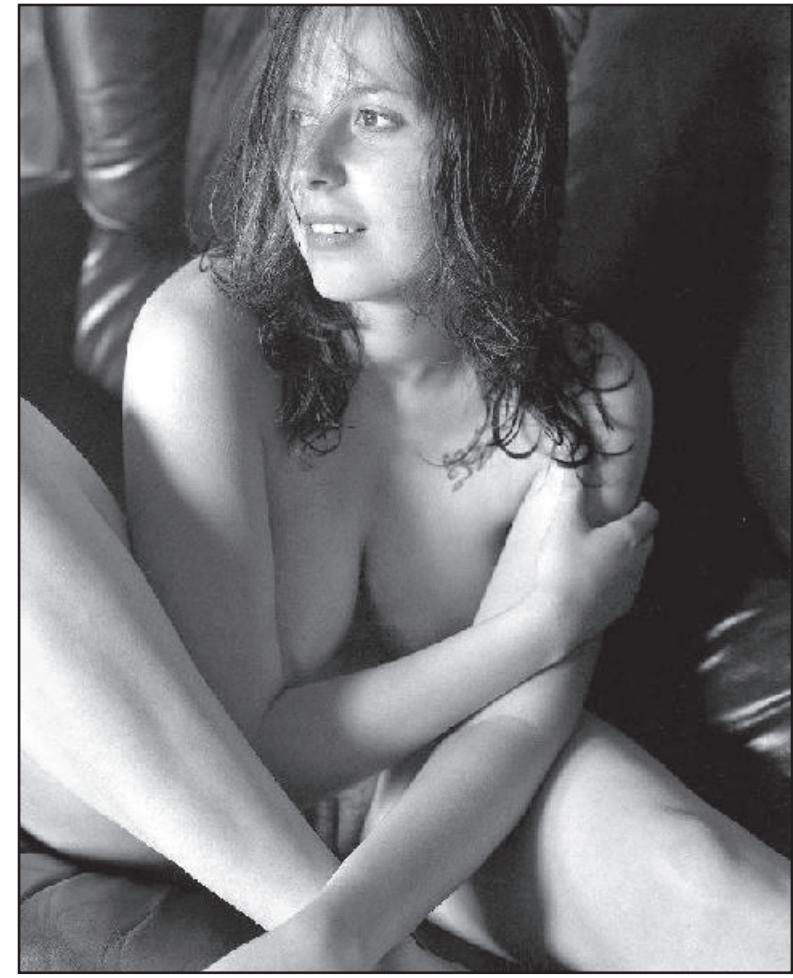
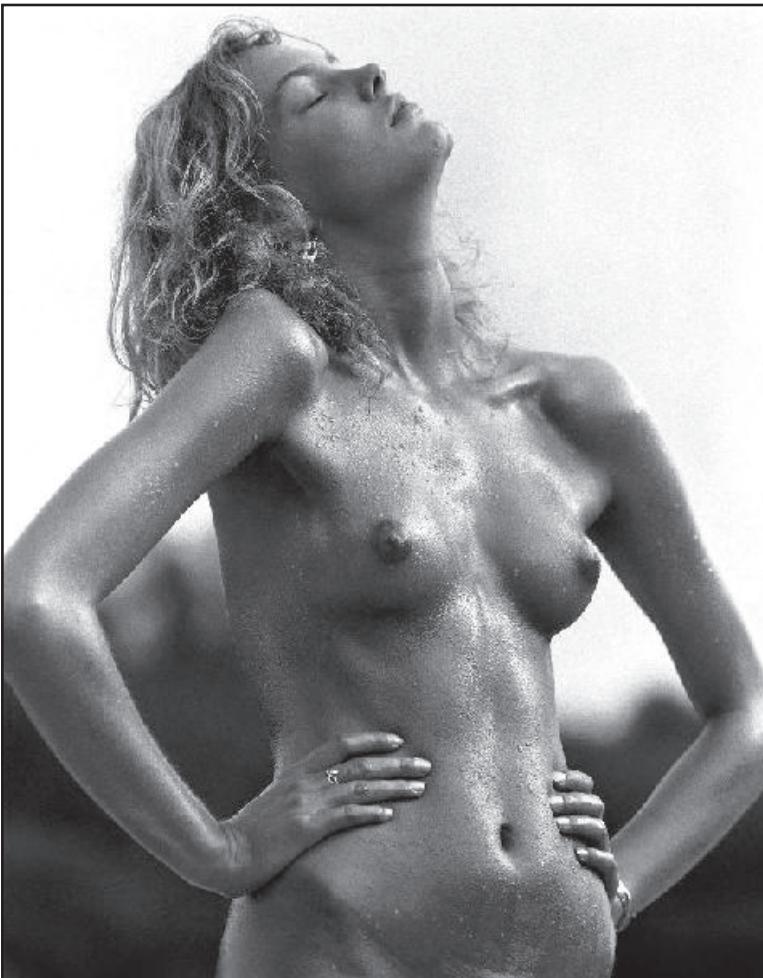
„Miražų dosjė“ galima vertinti kaip R. Požerskio ilgamečių ieškojimų apibendrinimą. Tam pasitelkta išsamus Skirmanto Valiulio apžvalginis straipsnis ir pui-kių poetų puokštė: Dovilė Zelčiūtė, Donaldas Kajokas, Kęstutis Navakas ir Gintaras Patackas. Įdomu stebeti savotišką vyru smaliziją sutrikimą pakliuvus į jiems neįprastą nuogą ir drąsių merginų apsuptyj. G. Patackas net ši tą panašaus į vaikišką pasakėlę sukūrė: „Fotografas yra vujaristas, privalo išlikti nepastebimas, jei nori nesutrukdyti natūraliai vykstančio proceso. Išivaizduju, kiek fotografui reikėjo, sulaikius kva-pą, šliaužti pro krūmokšnus, ranguytis kaip žalciui žolėje, sėlini per žalius samanų patalus, kad galėtų įkalinti objektyve griūvancių dvarų dvasias... šokančią jaunu merginą pavidaus.“

Fotografuojama žymiai paprasčiau ir buitiškiau. Atsiveži paneles į nusiūrėtą vietą ir... Pradinių autorius sumanymą visada reikšmingai papildo pozuotojų išradin-gumas. Kartais joms derėtų net pu-se autorystés atiduoti. Manau vi-si fotografuojantieji pasirašyti prie albumo baigiamų žodžių: „Dėkoju šešiasdešimt dviejų merginoms, kurios kūrybiškai impro-vizuodamos padėjo sukurti „Miražų dosjė“ albumą.“ Tik dabar susigriebiau, kad nesuskaičiavau sa-vo pavasario mergaičių...

Vienas iš vyriškos poetų triju-lės juokaudamas vis prašyavo studijos duryse pragréžti skylutę, kad galėtų tiesiogiai pajauti nusirengimo, kūrybinų atsivérimų paslapčių. Suprantamas, bet ir keistokas smalsavimas. Beribėmis poeinėmis vizijomis galima neįtikėtiniausius vaizdinius su-sikurti, o fotografą materialioji daiktija, gamtinis fonas, šviesos šaltiniai ar dar kitokie sunkiai suvaldomi techniniai procesai laiko tvirtai prireš prie konkretybės. Labai nedaug talentingųjų sugeba skaidyti.

D. Kajokas, aptardamas originaliai ieškojimais gausenį skyrių „Šviesa ir forma“, probėgšmais išsitaria apie dvasinį kūno aspek-tą. Albume dėliojamas moterišku grožybių kompozicijas, ypač stambiaplanių torsų fragmentus, žiūrintieji priima tarsi visiškai nu-asmenintų gyvų daikų rinkinį. O senovinėse nuotraukose kažkodėl išliko dvasingumo, jaukios šilumos, praeities melancholijos. Gal

Fotovi(t)ražai 26

tada gyvenimas, žmonių bendravimas buvo nuoširdesni, atviresni, jausmingesni. Mislė filoso-fams.

Įdomiausia, kad pozuotojų asmenybių dvasinį išspildymą galima buvo pajauti R. Požerskio studijoje vykusiam pirmajame neoficialiame knygos pristatyyme, kuriame jos įdomiai samprotavo apie pozavimo subtilybes. Gražios merginos, dailiai, stilingai apsi-rengusios, žaismingai žiburiuo-jantys žvilgsniai, šilti balsų tembrai, vis pabyrantys juoko karoliukai... Tiesiog neįtikėtina, jos bu-vo ne tik patrauklios dvasinges asmenybės, bet ir žymiai erotiškesnės, negu tokias vaidindamos albumo puslapiuose. Negi dvasia gyvena tik veido išraiškose, tik akysė, tik išsakomose mintyse? Negi tik veidas apnuogina sielą?

D. Kajokas visiškai kitame kontekste yra užrašęs giliaprasmę iš-mintį: „Sielą mokosi būti kūnų, kad kūnas išmoktų būti siela.“ Nuostabi, bet visiškai nepasiekia-ma siekiamybė fotografuojant nuogybes. O gal didesnis talentas ir pajėgtų?

D. Zelčiūtei teko turtingiausias albumo skyrius – „Modelis gamtoje“. Vyru vartotojiški santykiai su nuogybėmis daugmaž aiškūs, o moteriškas susitapatinimas, savęs nurengimas visų akiavizdoje – su-dėtingesnė ir įdomesnė tema. Trumpame albumo tekste Dovilė nebandė šito išplėtoti. Gal tai persikels į antrajį romaną?

Ją nudžiugino, kad „.... mode-lių gamtoje spinduliuoja tikrumu ir ramybė. Ramus ir užtikrintas buvimo džiaugsmas. Tai laisvė – laisvė, tai atsipalaidavimo ir su-siliejimo su gamta, su stichiomis dvigarsiai.“

Poetės entuziazmu užsikrėtęs iš gamtojoko skyriaus išsirinkau net trylika į mano estetikas ir meninius reikalavimus sutelpanti fo-

tografiją, kuriose grožis bendrauja su subtilia paslaptimi, su sa-kinga vaizdine užuominą, kur bra-vūriškai nepiktnaudžiavama tarima drasa ir visiška laisve. Gražu, kai šešėlis švelniai slenka jaunystės įkaitintomis šlaunimis ir, lyg vėduokle pridengės *tą vietą*, sustoja, tarsi nedrįsdamas palies-ti baltų, marmuru švytinčių klubų... „Kada nors tarp jų įsikurs gyvybę“ – tik Moteris Dovilės lū-pomis galėjo ištarti šitą sakralią esmę. Tai lyg žaibo kirtis vyriš-kai lengvabūdiškuose albumo pa-sižaidimuose.

Suabejoju R. Požerskio viešai išsakomais grožio lozungais, kai matau jo vulgarų mėgavimą iš-žergtais tarpkojais, kada menininką pakeičia ginekologas, besirū-pinantis anatomijos vadovėlio iliustracijomis. Grožio centro perkėlimas į tarpkojį – per daug nešvanki ir pavojinga zona rim-tam menininkui.

Ne tušciai žmogui duodamas pri-gimtinis gėdos, drovumo jausmas. Vienam stipresnis, kitam silpnes-nis. Didesnėmis ar mažesnėmis dvasinėmis pastangomis tas jausmas nugalimas. Viena žurnalistė tiksliai įvardijo nuogales pozuo-tojas – begėdės. Aš jas vadinu pa-garbiau – meno tarnaitėmis. Tik jomis žaisdami menininkai turė-tu išlaikyti sveiką nuovoką ir dva-sinę švarą, apsaugoti nuo vulga-raus pažeminimo. Panelė išren-giantieji privalo pasirūpinti jos doroviniai drabužiais.

Stabiliausias ir meniškiausias albumo skyrius – „Mūzos“. Čia vi-sokių menų daug, nes fotografuo-ta dailininkų dirbtuvėse. Su R. Požerskio gyvosiomis skulptūromis giminiuoja baltakrūtės Afroditės, o terakotiniai Orfėjai susikau-pe stebi dailių panelių draugiją. Čia tikroji mūzų buveinė. „Čia jos net neatrodo pozuojančios. Atrodo esančios. Ten, kur jų la-

biausiai reikia.“ Taip tiksliai ir taikliai šaudo tik K. Navakas. Toks vaizdas, tarsi jis iš tikrujų pro apvaizdos išgręžtą gyvenimo sklytę daug sykių stebėjo alche-minius fotoprocesus ir viskā sklandžiai pavertė šv. literatūra. Galima net įtarti, kad į trečią la-gaminą drauge su sniegų idės ir šitą paredaguotą esė. O gal iš naujo perrašytą, nes albumo pristaty-me jis suabejojo, kad spinta kam nors gali būti gražesnė už nuogą panelę...

Pasikartojimais (ypač pervai-dintomis lesbiečių pozomis) ištēstas ir prasčiausiai sudėliotas „Nykstančio dvaro“ skyrius. Jau anksčiau užsiminėme apie menininko dvasinę švarą, o čia štie da-lykai dar opesi. Sunku suprasti, kam tokiems erotiškiems fotogra-favimams prireikė nelietinų reli-ginių šventenybių. Gal R. Požerskis planavo visus priblokių me-ninė drasa, kai ant apgruviusios medinės sentikių cerkvės stogo grubiai išžargdė nuogalę?

Šventovė, nors ir apleista, iš-saugo savo šventą aurą. Buvusių-jų maldos, jų giesmės susigérė į visada gyvą ir šventą žemę. Čia tebeskraido anapilio angelai. Nors nesu itin religingas, jaučiu nemalonų šventvagystės tvaiką ir su-vokiu skaudų kitataucių tikėjimo įžeidimą. O jeigu čia būtų musul-monai? Taigi!

Panašioje fotografinėje situ-a-cijoje teko patirti vertingą gyve-nimo pamokėlę. Kai trise fotografavome Audrą, buvau sugalvojės priblokiamą (taip man tada atrodė) kadrą: ant apleisto kapo pa-guldyti gyvybingai nuogą kūną. Važiuodamas pasižvalgyti Mari-jampolės link, suradau nedidukes jaukias kapinaites. Žiūrinėdamas gražiai sutvarkytus žydinčius ka-pus ir komponuodamas savo su-manymą, pajautau kažkokią nepa-aiškinamą vidinę jégą, stumian-

čią mane lauk. Tik uždarius kapi-nių vartelius, plūstelėjo saldus palengvėjimas...

Gal po tokio perspėjimo man la-bai nejauku žiūrėti į lengvabūdiš-kus kolegos pasidarkymus. Lieka liūdnai šyptelėti, kad apie sentikių cerkvę jis vaikščiojo žvairą velnią apsikabinęs, kuris cinišku žvilgs-niu matavo būsimų kadrų erdes.

Pabaikime linksmiai, nes albu-mo finiše užsidega pati erotiš-kiausia raudona spalva. Karšto grožio pliūpsniai įkaitina emoci-jas, pradžiugina žvilgsnį. Baigia-masis „Miražų dosjė“ skyrius – tarsi puošniu kaspinu perrišta do-vanėlė, vainikuojanti visų R. Požerskio meninių ieškojimų pa-stangas.

Dar nenuvalkiotas Romo atra-dimas – raudona blykstė – tarsi stebuklinga poetinė metafora, naikinanti kūno materialumą, išprastas nuogybų pozas kilsteli į fantastines nerealybių erdes. Net ginekologiniai išsižargstymai, raudona liepsna išdeginti, tapo vos ne estetiška nekaltybe. Štai kur meniškumo raktas!

Tvirtai stovinti, tarsi iš raudo-no granito iškalta gražuolė su to-kių monumentalia jėga ištvirtinu-si mėlynoje žydrynėje, kad net su-abejoji greta esančių, originaliai pašokdintų ir dangun skrendančių „raketų“ išskirtinumu. Čia atsigavo ir cerkvėje nufotografuotos nuogybės. Ryškiaspalvė blykstė akimirksniu panaikino marginų nuodėmingumą ir pavertė jas tirps-tančiomis vaiduokliškomis dva-siomis, švelniai rausvėjančiomis nykioje griuvenų erdvėje. Su šito-kiai meniniais sprendimais jau ga-lima ir į pragarą belstis...

P. S. Praetą trečiadienį „Prospekto“ galerijoje Vilniuje vyko oficialus R. Požerskio albumo pristatymas ir visam mėnesiui atidaryta fotografijų paroda „Mira-žų dosjė“.

TAIP gali nugalėti NE

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Visokiausių NE šiandien pilna mūsų kasdienybė ir net šventės. Atėjo laikai, kai tenka svarstyti, kaip žmogui rasti išeitį, ištverti atostogas ir šventes, jei jau nekalbėsime apie nuolat patiriamą kasdienės rutinos stresą. Menas, kultūra yra tokie, kokia ir juos supanti aplinka. Problemos tos, kurios labiausiai rūpi visuomenei. Atrodo, nūdien svarbiausia meno užduotis – iškasti, jei dar įmanoma ir ne per vėl, apkasus, kuriuose galėtume pasislėpti ir apsiginti nuo vis labiau komercialėjančios, lėkštėjančios aplinkos atakų. Rodos, apie esminius žmogaus prigimties ir egzistencijos klausimus nėra kada ir galvoti, rūpi apskritai išlikti Žmogumi ir nevirsti naujujų dienų reikalavimus vykdančiu zombiu.

Tuomet iš apkasų pakyla kūrėjai, kurie drąsiai ir garsiai pareiškia netikintys jokiu moderniu žmogumi. Jie žino ir mąsto apie Žmogų, gyvuojančią jau ilgus tūksrantmečius. Vis tą patį ir beveik nekintantį. Iš kartos į kartą perimantį gyvenimišką patirtį, tačiau taip ir neišmokstantį Gyvenimo. Grimztantį į savo esmės gelmes, tačiau kaskart jas atrandančių vis tamšesnes ir klampesnes. Visgi tie kūrėjai nesibaimina prabili apie šviesą, tiki jos galimybę ir utočinę viziją paskelbia savo realaus gyvenimo ir kūrybos tikslu. Nes kiti taip tiesiog negali.

Šokėjai Raimonda Gudavičiūtė bei Mantas Stabačinskas, violončelininkė Snieguolė Mikalauskienė, kompozitorė Egidija Medekšaitė, suburti projekto iniciatorių.

torės Audronės Molytės, sukūrė dar vieną tvirtą ir svarbų TAIP daugybės NE apsuptyje. Premjerinis projekto spektaklis visuomenei buvo pristatytas 2009 m. lapkričio 26 d. Kaune iki tol tik verslo reikmėms skirtame renginių ir konferencijų centre BLC, pagaliau savo duris praverusiamie ir kultūrai. Kovo 5 d. Menų spaustuvėje ji jau matys vilniečiai.

A. Molytė žmogaus sąmoninguo, save pažinimo, žmogiškosios esmės paieškų problematiką nešasi per įvairius savo sumanytus projektus. Vienas ryškiausių ankstesniųjų bandymų – 2007 m. sukurta naujosios operos projektas „Mitas konceptualiai. Jurgio pasakojimai“. Tos pačios temos, kurios taip dažnai lieka už nepraveriamų bažnyčių durų, neatverčiamų knygų puslapiai, anapus neįvykusių prasmingų pokalbių, todėl paliekančios dilgsničią neužpildytą tuštumą. Šokio ir muzikos spektaklyje „Taip“ įdėmiausiai žvelgama ir išklausoma į subtilius, vos juntamus vidiuius pojūčius. Tobulybė, meilė, vienovė atskleidžia ne kaip sunkiai įgyvendinama būties siekiamybė, o kaip reali kiekvieno mūsų tikrovė, kuriai egzistuoti ir prasiversti mes patys kažkodėl trukdome. Tobulybė – tai, kokie dabar esame, kokie norime būti geriausi šią akimirką; tikra meilė – ta, kurios ne reikalaujame iš kitų ir kaupiame savivertę rezervuose, o kurią išspinduliuojame atradę savyje; vienovė – sujungianti racionalumą ir intuityvumą, vyriškajį ir moteriškajį pradus, atskleidžianti naujas galimybes, gebėjimą matyti kitaip.

Skirtybių dermės, pasaulio visu-

mos akcentus spektaklyje atskleidžia šokio ir muzikos duetas. Lygiai vertė partnerystė scenoje sukuria ne tik savitą atmosferą, bet ir ypatingos visumos išsipildymo galimybę. Muzika buvo sukurta specialiai šiam projektui. Trumpos meditacinių kompozicijos, atskleidžiančios žmogaus būseną kaitą skirtingose situacijose, sukuria akustinę spektaklio dinamiką. Scenoje griežianti violončelininkė S. Mikalauskienė, autorių sumanymu, perteikia visada šalia esantį, nors dažnai nepastebimą būties grožį ir džiaugsmą. Čia pat skambantys, scenos erdvė sildantys, „minkštinantys“ akustiniai garsai susipina su elektroniniais įrašais ir įprasminta vidinio bei išorinio gyvenimo sasajas. Stingdantis elektronikos šaltis ir ant jo savo sluoksnius klojanti violončelės šiluma. Jauna kompozitorė E. Medekšaitė ją „pasirinko kaip instrumentą, šiuo atveju geriausiai perteikiantį meilės, šilumos, nuoširdumo ieškojimus. Kaip žmogaus balsas, ieškantis tikrojo savo aido, violončelė padeda surasti ir nueiti kelią į save“.

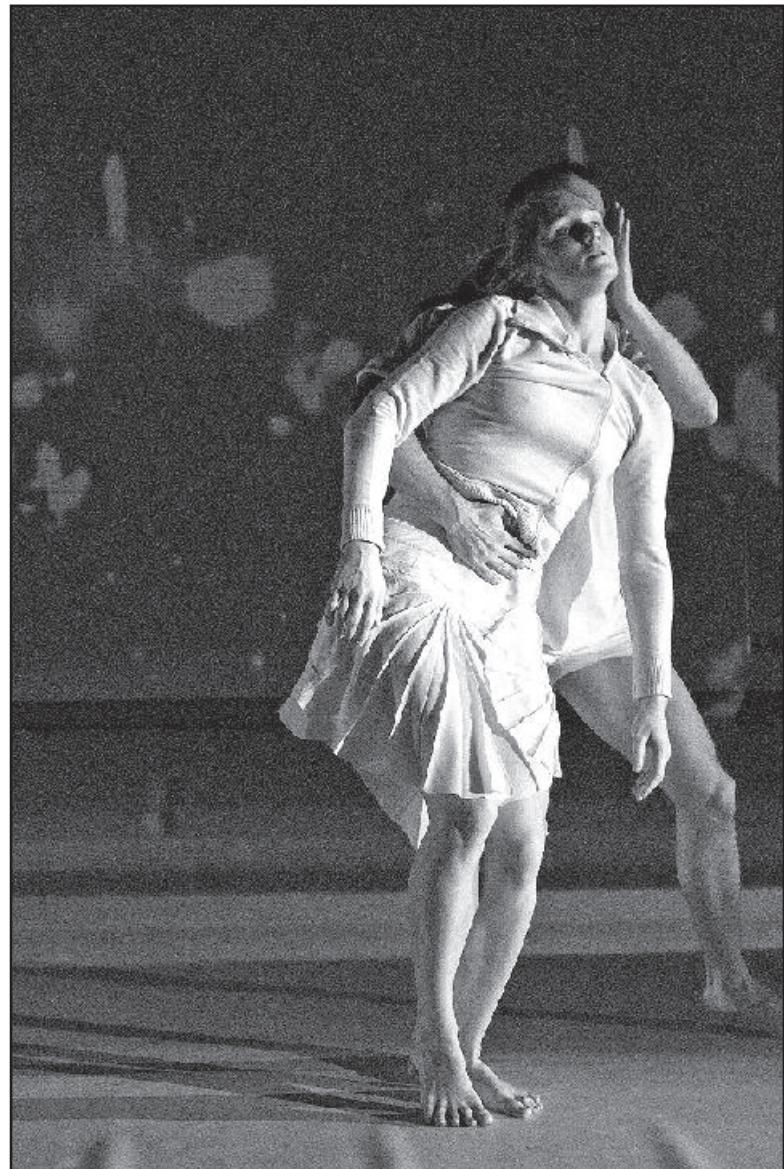
Garsų srauto apsuptyje spektaklio stilistiką ryškiausiai konstruoja tyla, askeze, taupumu, grynumu ir balta spalva grindžiama scenos veiksmo forma. Savęs ieškojimas kituose ir pasaulyje reikalauja vidinės tylos, susikaupimo ir kantrybės – vienų tų elementų, kurie meno kūrinyje (ypač lietuviškoje tradicijoje) linkę apsunkinti, perdėm sureikšminti ir galų gale išbalansuoti raiškos formas. Lėtumas, dvasinė egzaltacija, patosas tampa labiausiai nepageidaujamais būdais kalbėti apie žmogų, todėl nuo jų taip dažnai bégama į žaidybišką stilistiką ir nesibaigiančias manipuliacijas. Ypač džiugu, jog choreografinis R. Gudavičiūtės bei M. Stabačinsko duetas visas šias kliūtis apeina ir apie subtilius vidiuius dalykus kalba lengvai ir skaidria. Modernaus šokio atlikėjai, ši kartą ir choreografai, debiutuoja itin solidžiu projektu. Solidumo išpūdį veikiausiai sukuria judesių taupumas ir aiški motyvacija. Pasirodymas kupinas stabilios ir netrūkinė-

Manto Stabačinsko ir Raimondas Gudavičiūtės duetas.

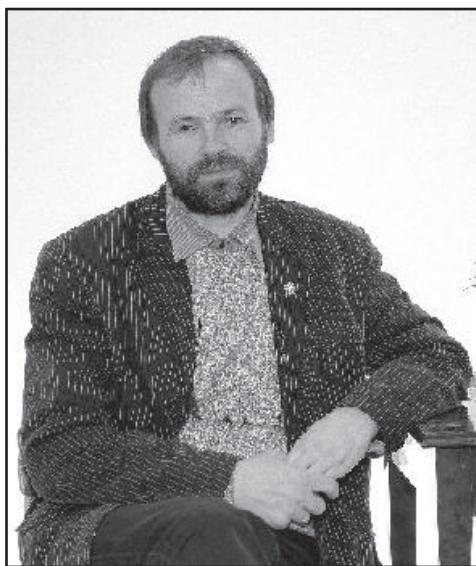
jančios vidinės dinamikos. Pradžioje šokis išsisklaidės, pabiręs erdvėje, tačiau net ir tada ieškantis intuityvių emocinių gijų, susibėgančių viename taške – pačiame žmogaus centre. Choreografiniai sprendimai tokie nuošauti, kad labiau primeina nuo jautras nei tvirtus teiginius. Sinchronas su lengvais, vos juntais pertrūkiai – kaip tyčinis, o gal nesąmoningas „netobulos tobulybės“ teigimas. Šokį gaubia išpučinės plačios erdvės jausmas, laisvo ir lengvo kvėpavimo pojūtis. Atrodo, kad erdvė aplink šokėjus išsivalo, jų judesiai tarsi perfiltruojant aplink tvyrantį orą. Vis besikartojo ant bėgimą ratu – kaip gyvenimo ciklas, pasaulio sandaros iliustracija.

Spektaklio pradžioje šokėjai šoka kiek nutole vienas nuo kito arba greta, tačiau nesiliesdami, tik iš tolo išklausydami į vienas kito judesius, jausenas. Judesiai pinami į gana vientisą, ramų audinį, kuriame dominuoja ramus tolygumas, o ne ryškūs akcentai ar kulinacijos. Todėl ši kartą itin pasiteisina vaizdai, kurie šokui suteikia dinamikos ir stilistinės kaitos poziciją užima visi projekto dalyviai, pradedant idėjos sumanytoja ir baigiant kostiumų dailininkę Rūtą Biliūnaite. Tačiau aiški pozicija, jei tik nėra utriruojama, visa da praplečia idėjų erdvę ir neblokuoja platesnės skliaudos galimybės. Šiuo atveju teigiamos idėjos veikiai stovi šiandienos gyvenimo realybės opozicijoje, todėl turi kliautis kiek galima įtaigėsne ir stipresne jėga.

Egidijaus RUDINSKO nuotraukos

„Vaikai – mano gyvenimo horizontai...“

– Papasakok apie save. Kas darė įtaką tau vo asmenybės formavimuisi? Kaip kilo meilė teatrui?

– Gimiai ir augau Klaipėdoje, ten krimtau ir režisūros mokslus. 1982 m. baigės tuometės Lietuvos valstybės konservatorijos Klaipėdos fakultetą pasiėmniai žemėlapi ir susimąsciai, kur dar nėra teatro – nei stipraus mėgejiski, nei profesionalaus. Radviliškyje? Šaunu! Juolab kad šis rajono centras netoli Šiaulių – miesto su valstybiniu teatru. Sėdau į traukinį Klaipėda-Radviliškis ir aš jau ten. Dėja, mano ketinimas nepatiki. Vėliau draugai pasiūlo – koks taur skirtumas Radviliškis ar Joniškis, vyk i Joniški! Taip ir atsiradau čia.

Pirmieji netiesioginiai mokytojai, padėjė formuotis mano asmenybei, buvo Mika-lojus Konstantinas Čiurlionis ir Justinas Marcinkevičius, ypač didelį įspūdį padarė jo trilogija.

Dar būdamas moksleivis tapau neetatiniu Klaipėdos dramos teatro pagalbininku. Padėdavau rūbiniukėms, kontrolierėms, programėlių pardavėjoms. Uždarbis buvo galimybė nemokamai matyti visus Klaipėdos dramos teatro ir į gastos atvykstančių teatrų spektaklius. Kiekvieną spektaklį žiūrėdavau po keletą kartų, net mintinai mokėjau kai kurių personažų tekstus. Prieš mano akis skleidėsi tokų scenos meistrių kaip Vytauto Paukštės, Balio Barausko, Vytauto Kanclerio, Algirdo Venckūno, Broniaus Gražio ir režisieriaus, komedių meistro Povilo Gaidžio sukurti personažai. Ne kartą su aktorių trupe vykdavau ir į vienadienes teatro gastos po Žemaitiją.

– Su jaunaisiais teatro mėgėjais darbuojesi jau 25 metus. Ar neaplanko mintis pamėginti su vyresniais?

– Baigės režisūros studijas tikrai negalvoju apie vaikų teatrą. Bet Joniškyje jau buvo gana stiprus suaugusių mėgejų teatras, tad ėmiausiu dirbtu su vaikais ir jaunimu. Jau po pusantį metų Lietuvos kultūros ministro įsakymu Joniškio vaikų dramos kolektyvas ga-vo teatro statusą, du etatus ir vardą „Bendraamžiai“.

Vėliau ne kartą turėjau progų dirbtu suaugusiųjų teatre, bet man labai patiko darbas su jaunais žmonėmis, žavėjo jų noras gilintis į save, tobuleti. Mūsų teatro ketinimai visada buvo labai rimti – nesvarbu, ar jaunuolis vėliau pasirinks aktoriaus, menotyrininko ar gydytojo profesiją. Bet kokį darbą dirbdamas kūrybiškumo ant pečių nenešiosi. Tai didelė vertėbė ir šeimyniniam gyvenimui.

Kartkartėmis pagalvoju apie iššūkį dirbtu su vyresniais aktoriais, tik dar neturiu konkretios idėjos.

– Dažnai savo spektakliams scenarijus bei pjeses rašai pats. Jaunieji artistai taip pat prisideda prie siužeto vingių, personažų charakterių kūrimo. Kodėl medžiagos nesirenki iš, atrodytų, tokios gausios dramaturgų kūrybos?

– Kartiant spektaklį yra tik prieš tave stovintis vaikas ir tavo vienintelis ketinimas pažinti jį kaip asmenybę. Todėl būtina kūrybinė provokacija. Kartais tai gali būti užduotis, kurią vykdymadas vaikas remiasi labiau emoci-

Pasak Konstantino Stanislavskio, teatras prasideda nuo rūbinės. Tačiau jo pradžią pradžia – kažkur režisieriaus sąmonės užkulisiuose. Ant teatro vadovo pečių krinta ne tik režisūros našta, bet ir téviškas rūpinimasis kolektyvu, teatro auros ižebimas. O kai artistai – pusšimtis padykių mokinukų, ta našta, ko gerio, dar pasunkėja.

Apie teatrinius džiaugsmus ir keblumus Joniškio vaikų ir jaunimo teatro „Bendraamžiai“ vadovą ir režisierių Arvydą BUTKŪ kamantinėja Yautautas ANTANAITIS.

ja ir intuicija nei logika, nes pastaroji jį labai riboja. Jo elgesys teatro erdvėje jam pačiam gali būti maloni stagienu, jis pats sau tam-pa paslaptimi. Pažinti save iš kitos pusės – kaip tik to jauniems žmonėms trūksta. Ši procesą galima priilyginti terapijai. O man tai medžiaga apie vaikų asmenybes: ką jie nori kalbėti, ką jausti, kas tūno juose; taip galiu jiems padėti suformuoti individualų santykį su pa-sauliu.

Vėliau mes būtinai aptariame, iš kokių pa-samonės gelmių ar neišgyventų emocijų tai išplaukė. Bet paslaptis vis vien išlieka. Ir tai puiku, nes pati paslaptis – vertybė, mūsų gyvenimo variklis. Individualumas ir nepakarto-jamumas, originalumas ir unikalumas, sa-vastis ir esybė – viena iš kitos išplaukiančios, giliaprasmės vertybės, reikalaujančios viso gyvenimo studijos.

Rašau pjeses, nes noriu iutraukti vaiką į kūrybos procesą, kad jis netaptų tik mano suma-nymų pildytoju, kad teatriniems priemonėmis gebėtų reikšti santykį su savimi, pasauliu, da-lyvauti naujos meninės tiesos kūrimo proce-se. Vaikui labai svarbu žinoti, kad jo idėja gali būti panaudota kuriant naują spektaklį.

Beje, kadais žurnale „Nemunas“ buvo iš-spausdinta Leonido Jacinevičiaus kino apysaka „Paslapties zona“, pagal kurią pastačiau spektaklį. I premjera pakviečiau ir autorui, bet jis neatvyko. Pasisekė jį prisikvesti jau vėliau, į Joniškio vaikų teatrų festivalį. Tuomet ir sužinojau tikrajā neatvykimo priežastį. Pasirodo, autorius bijojo, kad mažo miestelio teatrui jo pjesė bus per ketas riešutėlis, o peiki ir kritikuoti nenorejės. Tačiau pamačius spektaklį abejonės išsisilaikė. L. Jacinevičius ne tik pagyrė pastatymą, bet ir pakvietė jį parodysti Vilniuje bei Druskininkuose, kuriuose stovėjo apysakoje aprašomas sanatorijos prototipas. Autorius tikino, kad spektaklis jį įkvė-pe grįžti prie tos medžiagos.

– Iš kur neblestantis entuziazmas realizuo-ti sceninius sumanymus, ieškoti naujų teatri-nės kalbos formų?

– Vaikai – mano gyvenimo horizontai, o „Bendraamžių“ teatras – ateinančios jauniosios kartos teatras, todėl ir pagrindinė tema,

Scena iš naujausio Arvydo Butkaus spektaklio „Nusišypsok, vaike!“.

Scena iš spektaklio „Metas mylēti“.

sejanti visus spektaklius – jaunų žmonių su-sidūrimas su juos supančiu pasauliu. Mūsų te-atro, kaip ugdymo institucijos, pagrindinis tikslas – puoselėti jaunuolių kūrybiškumą ir meilę, formuoti kultūrinio ir dvasinio gyvenimo poreikį. Vaikai gerai jaučia, kas tavo darbe gyva, nauja, o kas formalu ir dirbtina. Dir-bant su vaikais neįmanoma liautis ieškoti. Iš kitos pusės, esu nuoseklus ir nesistengiu apsi-metinėti. Jau pustrečio dešimtmecio dirbu su jaunimu, senstelėjau, bet visada su jais randu bendrą kalbą – jiems įdomu tai, ką aš mąstau, o man įdomu, kad jiems tai įdomu. Mes gyvi ta nuostabu!

– Norėtusi, kad pravertum teatro virtuvės duris. Juk per tiek darbo metų turi susikūrė savo „receptūrą“, instrukcijas. Juolab kad su „Bendraamžiais“ apvažiavote kone pusę Euru-ropos, pelnėte LR kultūros ministerijos ir Liaudies kultūros centro aukščiausią apdovanojimą – „Aukso paukštę“.

– Kelionių į svečias šalis niekada nelaiküau siekiameby. Mes – ne ekskursijų bürelis, bet išvykos visada skatiniai susitelkti, pasitempti, pasižiūrėti į save iš šalies. Net vaidinimų skai-čių stengiuosi riboti – bijau, kad spektaklis nevirštu „darbu“, kasdien rutina, kad neding-tų iš vaikų akių ir širdies šventės – susitikimo su žiūrovais – pojūtis. Pagyrų vaikams šykš-čiu. Mano galva, tegul juos kiti giria, o aš vi-sada ieškau, kur dar yra rezervų pasitempti. Ne kartą esu pabrėžęs: jei iš tavęs reikalauju daugiau, vadinas, tikiu, kad gali tai padaryti. Tai tarpusavio pasitikėjimo išraiška. Ko gali reikalauti iš vaiko, jei juo nepasitiki? Tada gal geriau patylėti?

Spektaklis – puikus vadovų ir vaikų ben-dro kūrybinio darbo, fantazijos, pasaulio su-vokimo ir atjautos realizavimo rezultatas, iprasminiantis ugdymo procesą. Pelnyti teatro

apdovanojimai – šio proceso palaikymas bei skatinimas, suteikiantys papildomų jėgų ir im-pulsų tolimesniams darbui. Dėmesys ir darbo ižvertinimas svarbus tiek vaikams, tiek vado-vams.

– Ne vienas tavo ugdytinis nuėjo profesio-nalaus aktoriaus keliu. Gal priminsi juos – juk tai irgi tavo triūso rezultatas.

– Simonas Kilius – pirmojo Laimono No-reikos vardo skaitovų konkursu laureatas, šiuo metu studijuojantis estrados meno subtilybes, vaidinantis televizijos serialuose. Mindaugas Ancevičius – jaunasis bardas, Saulius My-kolaičio premijos laureatas, būsimasis aktoriūs. Pripažinimo sulaikusios ir auklėtinės Laima Tamulytė (Mama Rock'n Rall), Vaida Lisikaitė. Bet pasikartosiu: pagrindinis mūsų tikslas – ne rengti aktorius, bet padėti formuo-tis kūrybingoms asmenybėms, tad tarp mano buvusių auklėtiniių – ne vienas gydytojas, karininkas, pedagogas ir net vienuolis.

– Pabaigai – keli žodžiai apie svajones. Kokia tavo ateities teatro vizija?

– Mūsų svajonės labai įvairios. Kiekvienas teatro narys svajoja teatre turėti savo len-tynėlę ar kitokį kampelį, kur jis jaustysi šei-mininkas ir galėtų laikyti savo knygas, žaislą, mėgstamiausius daiktus ar repeticijoms reikalingus drabužius. Vadovų svajonė – turėti pa-talpas su gerai įrengta scena, nuolatinį, profesio-nalio teatro dailiininkų ir galimybę į repeti-cijas pasikvesti šokių, muzikos bei dainavimo specialistų. Norėtusi pasvajoti ir apie dai-lės, šokio bei muzikos studijas, kuriose vaikai kurtų scenografiją, choreografią, muziką, da-rytų įrašus ar rengtų bendradarbiavimo su ki-tais vaikų teatrų projektus.

– Gal nepaklausiau ko nors reikšmingo, ak-tualaus tau?

– Man labai aktualiai tema – prie teatro veikianti pasaulėjautos ir meno suvokimo studija. Ruošdamasis paskaitoms, perma-stydamas savo patirtį, atrandu save ir naujas būsimų darbų erdves. Studija su pertrū-kiaisiais (dėl finansavimo stygiaus) veikia nuo 1990 m. Jau tada pastebėjau, kad didelė jaunimo dalis iš parodų ar koncertų salės dažnai išeina abejingi, nesugebėjė suvoki-ti meno kūrinio, nepaliesti autoriaus idėjų. Kas lieka tokiam jaunuoliui – gatvė, kavinės ar barų kultūra, televizijos šou progra-mos? Visa tai skurdina jaunimą, daro jį ag-resyvų. Liūdniausia, kad Lietuvoje tiek daug kūrybingų žmonių, gražių parodų, koncertų – rodos, tik eik, tik žiūrėk, tik stebékis! Tačiau daugelio jaunų žmonių tai nedomina. Todėl ir norisi juos iutraukti į dis-kusijų klubus, pasaulėjautos ir meno su-vokimo studijas – tai turėtų provokuoti jaunuolius dalytis mintimis ne tik apie kasdienybę, bet ir apie mus pačius, pasaulį ir šio suvokimo atspindį mene.

Pokalbi užraše Aurina VENISLOVAITĖ „Bendraamžių“ teatro archyvo nuotraukos

Režisierius Arvydas Butkus ir jaunieji „Bendraamžių“ teatro artistai gasto- liu Švedijoje metu.

Paliktos lélės

Jolanta SEREIKAITĖ

Vieną šaltą žiemiską dieną vaikščiojau po Vilniaus prekybos centrą „Panorama“ ir netiketā pamačiau kaunietės menininkės Jūratės Rekevičiūtės grafikos parodą „Lélé viena pasaulyje“. Dideli eksperimentinės grafikos lakštai, kurių pagrindinis personažas – lélé. Tačiau dailininkės kuriamos lélės nėra visiškai šiuolaikinės. Tai ne barbių pasaulyis, o pačios autorių vaikystės atspindys, jos gali priminti ir skudurinę Onutę ar pirkinę plastmasinę, anonimišką sovietinių parduotuvų lélé. Žiūrint į šiuos juodai baltus ir spalvotus elegantiškus atspaudus apima kažkokis graudulys – nejau viskas išnyksta, nejau žaislai išlieka tik mūsų senose déžese ir nuotraukose? Juk jie tarsi gyvi, kažkuo panašūs į mus, atkartoja mūsų pačių istorijas. O jei juos ištrauksite, jei priverseime lélé svajoti kaip kadais? Neatsitiktinai grafikos atspaudų pavadinimai atspindi vidinių išsivaizduojamą lélé gyvenimą: toji lélé laukia, supasi ant pakabos, gasdina, gaudo peles, atstrenka į sieną, eina pasivaikšioti į šaltą erdvę...

Lélé galiapti viskui ir kartu niekuo, tai labai įdomus personažas, sakyčiau, kone archetipas. Lélé – negyvas daiktas, tačiau panašūs į žmogų, ji tarsi atkartoja, sukuria jo antrininką, sielos simbolį. Senose kultūrose lélės galėjo būti prilygintos dievų stabams.

Visa Marijos Gimbutienės tyrinėta neolitinė deivų epocha yra léléi pasaulis. Jos – matriarchatinio laikotarpio liekanos. Juk su lélémis dažniausiai žaidžia mergaitės. Todėl lélės papras tai igyja moteriškos būtybės formas. Grafikos lakštose vienos jų išgauna Baltos mirties deivės paukštės pavaldą: liesos, stovinčios tiesiai, nuleistomis rankomis, lyg išsigandusios, sustriukis, tarsi nuolat ko nors lauktu – kažkokios neapčiuopiamos, iš išorinio pasaulio atslenkancios grėsmės. Jos tokios bejėgė, galbūt galėtų būti palygintos su šiuolaikinėmis moterimis, kuriuos parduodamos, išvežamos. Kitos lélės – kūrybingumo, savarankiškumo, siautėjimo, vaisinguomo iškūnijimai. Jos žaidžia, linksmiasi, pasitiki savimi, jų kūno formos apvalios; šios lélės amžinu jūdesi kuria savo asmeninę visatą. Jos pačios sau šeimininkės ir likusios vie nos turi ką veikti.

Menotyrininkas Ignas Kazakevičius parodos anone reaše apie žaidimą, tačiau as ižvelgiu daugiau nei žaidimą. Būtent tuos skirtingus moteriškosios dimensijos aspektus. Moters, kuri gali būti visokia, kurioje telpa gyvenimo įvaivrovi. Kartais siek tiek tampančių ir daiktu, tik forma, kurią kas nors naudoja, išnyrant iš mažu žurnalų ar infantilių televizijos užkulisių. Galbūt kiekviena moteris tai yra patyruusi – susvetimėjimo kultūroje atlikti vien funkciją, pasitarnauti kaip daikti, kaip priemoni, skir-

Lélés funkcija – atgaivinti, suteikti galių ją turinčiam arba jį sunaikinti, pažeisti, jei turėsime omenyje juodąją magiją. Tačiau palikime šiuos prietarus tiems, kurie jais tiki. Parodoje tokiai tiesioginių užuominų lyg ir nėra: vyrauja nostalgiskas

liūdesys, žaismė ir vienatvė. Kaip kitaip – juk lélé viena namuose. Šavo lélės paliekame ne tik kai nebenorime žaisti, bet ir kai suaugame, subrēstame. Mūsų žaidimai netenka lengvumo, pasineriame į suaugusiuju pasauli. Lélé, likusi viena, stovi ir žiūri kažkur. Ji – prie suaugimo slenkscio, prie brandos akligatvio ir tarsi nežino, kur eiti. Ji nau nebe mergaite, nors vaikiškai naivi. Galbūt – Persefonė, kuri klojota po žydinčią pievą ir net nenutuokia, kas jai netrukus atsitsikis, bet atsverianti kitokiam suvokimui, neištyrinėtai erdvei, kuri ja gasdina. Gal ji palikta, tiesiogine prasme išmesta kaip neberekalingas, atitarnavęs rudimentinis objektas ar mūsų pačių psichikos dalis, kuri subrendus, užaugus neturi vertės. Vis dėlto reikėtų neužmiršti to vidinio vaiko – lélé savyje – ir jų puoselėti, kaip patriama kai kuriose populiariosios psychologijos knygose.

Lélé, pasak C. G. Jungo, yra *anima*, iš pasamonės išsklyanti moteriškoji mūsų pusė. Tačiau pasamonėje glūdi ne tik *anima*, bet ir *seselis*, todėl tos lélės, perfrazuojant paveikslų pavadinimus, gali būti „tokios negeiros ir aš jas nubaustiu“. Jos mums gali kelti grėsmę. Dailininkė į pasirinktą temą žvelgia šiek tiek ironiškai, ji tarsi žaidžia žaidimą, kuris, nepaisant visų išorinių formų, yra rimtas ir kartu išsaugo sentimentalias atminties funkcijas. Išties šiuolaikiniame pasaulyje žaidimas tapęs per daug rimtu dalyku. Kompiuteris, kibernetinė erdvė pakeičia tikrovę, o lélé lyg ir gali pakeisti patį žmogų. Juk robotai – taip pat lélės, jie yra suaugusiuju žaislai. Kažkodėl šiame kontekste norėtusi paminėti ir garsaus japonų režisieriaus Takeshi Kitano filmą „Lé-

les“, kuriamo žmogaus gyvenimas, jo būtis prilyginama likimo valdomų lėlių egzistencijai, kai kažkas iš aukščiau su mumis bando žaisti ir gali bet kaip pakreipti likimą. Tame tragikos ir neįšvengiamumo pilname filme yra daug grožio, o būties trapumas siejamas su estetinių pojūcių svarba. Šios parodos atspaudų lélės taip pat išspinduluoja savitą grožio ir fatalizmo derini.

Rekevičiūtė atskleidžia savo kaip kūrėjos chameleonišką prigimti – nuolatinę kaitą. Ji eksplauotuoja šiuolaikines grafikos priemones, eksperimentuoja, kuria koliažus, naudoja nuotraukas, spaudsina nuo audiui ir kitų medžiagų, kurios padeda išgauti faktūrą. Jos grafika – ekspressionistinė, parenta stipria jausmo iškrova, tapybiška, tačiau išsaugoma ir vinentis plastika, plakatiškumas ir idėjos aiškumo suvokimas.

Vaikščiojant po parodą lélės, jų gyvenimai man sukelė tam tikrų asmeninių išgyvenimų. Fotografavau, o stike mačiau atsispindinti ir pasiklydujant tarp lélės savo veidą, tyriėjau savo santykį ir su paroda, ir su lélės archetipu. O atsiskirti nuo savo pačios surukiamų pojūcių – neįmanoma.

Neatsitiktinai ši paroda surengta prekybos centre. Juk vartotojas šiuolaikiniame pasaulyje pakeitė rafinuotą meno vertintoją, o menas tapo preke. Iš kitos pusės – puiku, kai tarp prekių ir kavinų gali atrasti meno oazę ir pamastytą apie tai, kas yra ne tik prekės, bet ir pačią didžiausią kainą turinti žmogaus dvasia, jo patirtis, kūryba ir gyvenimas. Galbūt pripažinti sau, kad mes esame ir lélės, ir žaidžiantieji vienu metu.

Autorės nuotrauka

sunku. Dar padėti komplikuojatai, kad nuolat reikia įrodinėti savo vertę – tiek mokykloje, tiek tarp draugų, o namie nėra su kuo pasikalbėti: tėvai nuolat užimti, susirūpinę finansine gerove, daug dirba.

Jaunimas po paskaitos galėjo lengviau atsižvėpti. Nebuvo jis padavintas nei apsėstu, nei tamšiu ar smerkiniu. Svečias iš Prancūzijos stengėsi negasdinti publikos teologinio žodyno subtilybėmis, nemoralizavo, kalbėjo visų pirmą ne kaip dvasininkas, o kaip kultūros tyrėtojas, pristatantis surinktą medžiagą. Tiesa, iš pirmo žvilgsnio netradicijos, kad būtų buvę pasakyta kas nors naujo ar itin intriguojančio, o ir kum. B. Domergue pristatymas internetiniuose tinklalapiuose kaip demonologijos specialisto šiek tiek klaidino – bent jau aš kiek kitokios paskaitos tikėjaus.

Vos išėjus iš salės ėmė kirbėti įžūlus klausimas: ar ne per daug metų dvasininkui prireikė, kad išsiversi hard rock'o tekstus ir pasakyti, jog juose šlovina mirtis ir séja mas žaurumas, ar šio amžiaus žmonės tokie nemastantys, kad jiems reikia priminti elementarius dalykus – trentiant kurtinamai muzikai, dažniausiai į mikrofoną nesaugami žodžiai apie meilę ir viltį (šiuo atveju išimtimi galima laikyti ne bent krikščionišką metalą)? Tikiu, svečias būtų galėjęs dar valandų valandas kalbėti apie jaunimo kultūros tyrinėjimus, o dėl laiko stokos pasidalijo tik bendriausiomis patirtimis ir ižvalgomis. Taikiai baigdamai šią temą, tarkime, kad dvasininko misija nebuvo šokių ruoti publika ar linksminti ja kokiomis nors negirdėtomis istorijomis, o tik bandyti priminti apie natūralų žmogaus gebėjimą mąstyti ir teisę naudotis prigimtine duotybe – galimybę pasirinkti. Lieka tikėtis, kad šis susitikimas klausytojus paragins blaiviu protu žengti sąmoningumo link.

Žaidimas simboliais, decibelais ir žodžiais

Ugnė KRAULAIKYTĖ

Šaltą vasario pradžios vakarą buvo galima stebeti įdomų, ne taip jau ir dažnai pasitaikančių reiškinį: žmonių būrius, nepaliaujamai plūstančius pro VDU Didžiosios salės duris. Žinoma, per ilgai užsižiopojus kilo reali grėsmė likti stypsti lauke ir praleisti pirmąsyk Lietuvoje viešinčio teol. dr. kun. Benito Domergue, atvykusio iš Prancūzijos, pasakojimą apie ezoterikos įtaką šiuolaikinei kultūrai ir dvasiniams gyvenimui, tad išsiliejusi į miniai leidaus pasiroviui. Deja, apie tikimybę atsišesti liaviausiu svajojusi ties laiptų viduriu, o išėjusi į salę džiaugiausiu pačia nuostabiausia vieta tokiomis aplinkybėmis – maždaug trisdešimčia kvadratinių centimetrų pėdoms pastatyti prie sienos. Kas gi galėjo pagalvoti, kad į Bordo vyskupijos kunginį paskaitą susirinks toli grauži ne vien abitus dėvintys vyrai ir moterys bei garbaus ar bent vidutinio amžiaus sulaukę asmenys? Galbūt tokiam susidomėjusiu antplūdžiu įtakos turėjo tai, kad prieš lankydamasis Kaune kun. B. Domergue prisistatė kituose miestuose, gal universitetinėi bendruomenei bei jaunimui patraukli ir neįpareigojanti susitikimo vieta, galbūt nelietuviška kalbėtojo pavidė, o gal smalsumą žadinantis egzotiškasis „titulas“ – demologas.

Neradusiesiems kur kojos pastatyti ant žemės, buvo pasiūlyta užsikeberioti ant scenos, o tuo metu kun. B. Domergue juokavo: „Geirių man kalbėti išmintingai, nes esu apsuptas iš visų pusų...“

A. Valkauskas susirinkusiui išpėjo, kad į tėvą Benoitu reikėtų žiūrėti visų pirmą ne kaip į demologą, o kaip į kultūrologą, tyri-

vaus dažnio blykstės, labai aukštį decibelai, todėl susirinkusiai miniai nesunku panirti į transą. Jų galime patirti ir išprastomis gyvenimo aplinkybėmis (sakoma, kad ši būsena patiriamą pereinant iš budrumo į miego fazę ir iš miego į sapnavimą), tačiau tai yra natūralu, o šamaniskasis transas išprovokuojamas. Daugelis į roko koncertus ateinančių žmonių nėra blogi. Priešingai, jie visai mieli, paprasti, piktai neenusiteikę asmenys. Tačiau po tokio koncerto kyla daug smurto proveržių, pavyzdžiu galėtų būti katedros padegimas po grupės „Lordi“ koncerto.

Muzika – ne vien instrumentų skleidžiamų garsų visuma, jų sudaro ir žodžiai. Tekstus pravartu suprasti, nes jie taip pat gali būti smurto forma. Kai kuriuose jų samoninių suplakama tai, kas sakralu ir šventa, su tuo, kas satanistiška, atvirai ir tiesmukai niekinamas tikėjimas. Tai nėra gerai. Žmogaus religiniai išsitikinimai turi būti gerbiaomi. Deja, žmonės, besilankantys tokiuose koncertuose bei išbandes vaizdo žaidimus. Si pramoga nėra savaimė bloga. Tačiau dažnai egzistuoja dvi žaidimų versijos – oficialioji ir neoficiali, prieinama internetu ir žaidžiamas online. Apie pastarąjį suaugusieji dažniausiai nė neįtaria. Žaidimas nuo žiauraus filmo iš esmės skiriasi tuo, kad žaidėjas nėra pasyvus veiksmo stebėtojas – savo rankose laikydamas pultą jis gali daryti įtaką veiksmui. Blogiausia, kad tai tėsiasi valandų valandas. Tokie vaizdo žaidimai – viena iš smurto formų.

Psychologinio smurto yra ir mu-

zikoje, kurioje manipuliujama simboliuose, anagramose paslėptomis neigiamomis prasmėmis. Koncertų metu veikia stiprios, intensyvori mirties, tai nėra natūralus troškimas. Tad kodėl pritaria ją garbinantiesiems? Greičiausiai neįsigilina į matomus ženklus, nesusimasto, o dažnai ir nesupranta, kur tai veda. Svečias pabrėžė, kad išorė ne visada atitinka viadu. Ne kiekvienas, vilkintis „gotiškais“ drabužiais, išties yra „gotos“, kaip ir tas, kuris neturi „gotiškos“ atributikos, nebūtinai viduje nėra „gotos“. Kunigas dalyvavo susitikimuose su tūkstančiais jaunuolių. Kai kurie, nepririantys kultūros tyrejo nuomonei, prieivado po paskaitos ir imdavo aiskintis išsamiai. B. Domergue pasiūlydavo išsiversti muzikos dievaičių tekstus. Jų gerbėjai likdavo gerokai nustebę, o dažnai ir atsisa dydavo ankstesnio gyvenimo būdo, keisdavo ir aprangos, ir klausomos muzikos stiliumi.

Psichologai tyrimais patvirtino ryšį tarp smurto virtualioje erdvėje ir mokyklose. Šimtuose tinklaraščių – žiaurūs vaizdai, daug tikru sažiūdybių, žmonių paaukojimų ir juodųjų mišių, kurias gali stebėti bet kas. Smurtas, kraujas, mirtis nėra naujos temos. Skirtumas tas, kad senovės graikai žiaurius žodžius sakydavo porą valandų, dabar jų galima klausytis neribotą laiką. Be to, tada reikėjo ir iki teatro nueiti, dabar – paprasciau: nereikia kojos iš namų kelti. Reaguojant į šį smurtą atsiranda kitokio smurto poreikis, dažniausiai pasireiškiantis realiame gyvenime. Siandien žmogus neturi laiko sportuoti, taigi sukaupia daug įtampos ir neigiamų patircių, kurias reikia kaip nors realizuoti. Masiniai sunkiosios muzikos renginių, vaizdo žaidimai tik pastrina įtampą ir tampa akstinu „išskrauti“. Taip atsitinka ir dėl bendravimo stokos. Paauglystė ir šiaip nelengvas laikas, kai viskas atrodo nepakeliamai

Marija DJAČENKO

Kailinė kepurė

Išmušus dyvilką, gimimo dienos proga pasidovančiojau organizmą. Prisidegau cigaretę ir nulin-gavau į virtuvę vyno.

- I don't wanna be alone, where is my baby, I don't wanna be alone, where is my man...
!!!

Raudonojo? Baltojo? Su burbuliukais? Be burbuliukų?

Išjungiu telefoną.
Negaliu pakęsti apsimestinai draugiškų skambučių. Visi jie linki to paties.

Sveikatos, laimės... Pinigų, meilės?

O, kad žodžiai virstų darbais.
Pasiliptėjau ant taburetės, turėdama tikslą. Vienoje rankoje laikau apytuštę vyno taurę, kita atidariau spintos dureles, ištraukiau kailinę tévo kepurę. Neišvengiau prireikė.

Nusiverčiau nuo taburetės.
Susitrenkiau kelj.
Atsišedau.
Apsiverkiau.
Nuėjau į virtuvę, dar vyno.

Taurė sudužo. Šukės laimės ne-

atneš, - gurkstelėjau iš butelio.

Patiko.

Užmigau tualetė.
Ryte pabudau pažadinta nulei-

džiamo vandens garso. Atsirėmiau į rankenę. Apgailėtina...

... Pinigų, meilės... sveiko proto!

Bevalant kilimą sucirškė telefona. Pasigailėjau gimusi. Pakėliau ragelį, luktelėjau.

- Taip?
- Marija...
- Ne.

- Ne?
- Ne. Ne Marija.
- Atsiprašau, matyt, ne tas nu-

meris.
- Nieko.

Padėjau ragelį, ištraukiau lai-

dą iš rozentės. Užsip...kit...

Gimtadieniai yra tiems, kurie pamiršta švęsti gyvenimą. Gimtadieniai yra tiems, kurie jaučias vieniši ištisus metus. Gimtadieniai yra tiems, kuriems trūksta dėmesio. Gimtadieniai įdomūs, kol sulauki aštuoniolikos. Po to kiek-vienais metais darosi tik liūdniai.

Pasidarė liūdniai.
Grįžau į tualetą pasiimti vyno likučių.

Prisidegau cigaretę.
Sėdėjau ant klozeto pusnuogę,

su kailine kepure ir galvojau, jog būtų nuostabu gauti dovanų... Yves Saint Laurent suknelę su rožiniu kaspinu ant nugaros.

Išlipau į vonią. Atsukau vande-nį. Šaltas.

- Aaaaaaaa!!!

Iššokau iš vonios. Užsukau van-denį. Sekundę jaučiaus it Kurtas Cobainas filme „Last Days“.

Durų skambutis.
Paprašiau Dievo, kad tai būtų drug dealer'is su klouno kostiumu ir balionais rankose, prikimš-tais kokso. Praduri balioną, ir pra-deda snigti. Ak...

- Mama, tėti, - linktelėjau gal-vą atidariusi duris.
- Marija...
- Užeisit? - pasidomėjau, tiké-damasi neigiamo atsakymo.
- Užeisim, - tvirtai tarstelėjo tėvas.

Kaskart susitikusi su tévais jaucių jų begalinį norą atvirai pasi-nekėti. Klausimai tyro ore tar-tum pritinkęs lietaus debesis.

- Kavos, arbatos?
- Arbatos.

Apie ką su jais šnekėtis?
Palikau sédét svetainėje. Pati nuėjau į miegamajį. Persirengti. Nusiémiau kepurę, užsimeciau chalatą, susišukavau plaukus...

Pažiūrėjau į veidrodį. Išsigandau. Nusivilkau chalatą. Pasipuošiau géléta suknele. Užsidėjau akinius tamsiais stiklais.

Užkaičiau arbata.
Prisidegau cigaretę, persisvē-riau pro miegamojo langą.

- Marija?
- ...
- Maša...
- Dieve?

- Pažiūrėk į viršų...
- Aleksai! Aleksai! Padaryk pa-slaugą... - nusiémiau akinius.

- Paslaugą?
- Taip... Ko šypsais?

- Maša, mielai... Tačiau esu ve-dės. Tau nieko?

- Nesvarbu...
Kodėl viskas visada yra susiję su seksu? Viskas. Net indų plo-viklio reklama.

Sucypė arbatinukas.
Suradau vieną pakelį arbatos.
Apsiverkiau.

Spintelėj tarakonas saugojo sausainių.

- Ai, tiek to...
Grįžau į svetainę. Tėvų nebe-buvo. Ant staalo gulėjo šimtas de-šimt litų ir raštelis. Su gimimo die-na. Mama ir tėtis.

Užsimaniau valgyt.
Valgyt nebuvu.

Išjungiau telefoną. Užsisakiau didelę Peperoni ir butelį vyno. Iš-jungiau telefoną.

Išgériau paracetamolio.
Išgériau degtinės.

Parasyiau laišką Kalėdų Sene-liui. Idėjau į voką, paspjaudžiau

ant pašto ženklo. Įmečiau voką į stalčių. Rytoj nebebus. Prisiekiu. Nykštukai išneša viską, ką palieku apatiniamė rašomojo stalo stal-čiuje. Kartą per klaidą ten įmečiau nešvarius apatinius. Dingo.

Durų skambutis.

Kalėdų Senelis neskambina, Kalėdų Senelis nusileidžia per ka-miną. O Dievas vaikšto kiaurai sie-nas. Batmanas irgi neskambintų į duris... O kaip jis patenkta į vidų?

- Aleksai, - linktelėjau.

- Marija. Galiu užeit?

- Taip. Aleksai, o Batmanas vaikšto pro duris?

- Nežinau, pasimylim?

- Aleksai, išeik.

- O gal tada arbatos bent?

- Ne, laukiu svečių. Šiandien mano gimtadienis.

- Turiu tau dovaną...

- Aleksai.

- Iki.

Pagrojau pianinu, tada gal pen-ketą minučių krapšiau dulkes tarp klavišų. Tada piešiau, gal valandą keverzojau dvi besidulki-nančias avis. Tada klausiausi dokumentinės laidos apie astrono-miją.

Pizza Guy pasibeldė į palangę. Pamaniau, kad Batmanas.

- Kiek? - persisvérusi paklau-siau.

- Tai čia tavo svečiai? - iš dan-gaus prabilo Aleksas.

- Dusk... - paduodama ketu-riasisdešimt litų Pizza Guy išleme-nau.

- Ačiū, - chorū padékojo vy-rai.

Priguliau ant kilimo, uždėjau Johno Lennono plokštelię ir...

Susapnavau Yoko Ono, čiul-piančią mano kojų pirštus, kol Johnas dainavo „Woman is the Nigger of the world“.

Virgis

Maivési pasiliptėjus ant paky-los, glamonėjo plaukuotą krūtinę iš dūšios plėšdamas „Lost in the Paradise“.

Nieko tai nestebino.

Niekam nebebuvo įdomu.

Taip, tikraja žodžio prasme, at-

pylęs du, pasak jo, „gabalus“, nu-sirideno nuo „scenos“ tiesiai prie baro ir užsisakė bokalą alaus ir degtinės. Tiksliau:

Virgis: Firminj, blia!

Bartender: Come again?

Virgis: Nu, suka, ateini čia!

Susipažinkite, Virgis. Vidutinio amžiaus, statistinis lietuvis. Baigė proftechninę mokyklą Kauno rajone, buvo iškvieistas tarnauti tévynei, pirmus metus dulkintas, antrai-siaisiais pasilikoj savo noru naiviai ma-nydamas, jog galės dulkinti kitus.

Nepavyko. Taigi... Virgis, dvejus metus atidulkintas karūmenės,

grįžęs tuo pat susirado moterį. Ve-dė. Apsigyveno pas jos tévus. Uoš-vis įdarbino staliaus padėjėjų vie-tinės reikšmės baldų gamyk-lėje.

Vakarus Virgis leisdavo su uošviu-tai priešais televizoriaus ekraną, tai priešais „Dainavos“ butelį.

Uošvis: Gersi?

Virgis: Nu nežinau...

Uošvis: Ką, nežinau?

Virgis: Nu nalivaj...

Uošvis: (pildamas) Čio „NU-kajes“?

Virgis: Vieną tik. Och!

Uošvis: Maladec! Nu, na vta-ruju nogu.

Virgis: Nu davaj.

Uošvis džiaugėsi, tokį žentą ga-vęs, o ir Virgis neliiudėjo turėda-mas šalia žmogų, kuris pasirūpi-na, jog taurelė nebūtų tuščia. Po penkių santuokos mėnesių į pa-saulį pasibeldė mažasis Virgutis.

Paskalos per visą rajoną nuai-dėjo. Kaimynai baisėjos, kaipgi Virgio žmona drėjo balta suknele „prie kunigo“ eit.

Virgis, tapęs tévu, gérė tris die-nas. Pirmą, nes šventę, antrą, nes liūdėjo, prisiklausęs uošvio pata-rimų, trečią, nes REIKĖJO.

Virgis: Duok palaikyt.

Žmona: Pimpala kelnėse reikė-jō pasilaikyt. Žiūrėk, ką pridirbai.

Vaikas: Uauaua... (Ir taip toliau, nes kalbėt akivaizdžiai dar nemo-ka, kitaip pasiūstę juos abu... ir paprašytę valgyt.)

Virgis: Tai gal pašert reik?

Žmona: Pašert? Pašert?!

Virgis: Nu...

Vaikas: Uauaua... (Vis dar; taip maži vaikai ir užknisa.)

Ričardo DAILIDĖS nuotrauka

Žmona: (vaikui) Tylék!

Virgis: (pasišlykštėjės) Kokia tu motina??

Žmona: Ėst eik... Dink iš akių, sakau! (Atlyžusi, nes staiga prisiminė, jog kenčia dėl pogimydini-nės depresijos ir Virgis dėl to ne-kaltas.) Pasimylim?

Virgis: Eisiu aš jau... kopūsty-nės pasrébti.

Virgis baisiai išgyveno. Uošvės kopūstyne ne tokia gardi buvo. O ir uošvis „Dainavą“ kaire ranga pylė.

Uošvis: Kas yra?
Virgis jau nieko nebesakė. Iš-gérė ir išėjo.

Trečią dieną uošvis pradėjo ne-rimaut. O ir degtinė taip gerai ne-lindo.

Uošvis: Matj, idi siuda, vip-jem...

Uošvė: Eik tu, eik tu... alchaša (išjungė šviesą virtuvėje ir tyliai sukuždėjo) no vse ravno liubliu debila.

Uošvis viską girdėjo. Apsime-tė, kad negirdi, tačiau girdėjo. Pasiliuko sédėti tamsoje, gérė. Vie-nas.

Virgis grįžo ketvirtą dieną. Ra-do uošvį miegančių virtuvėje.

Virgis: Išvažiuoju aš. Tėvai, ar girdi...

Uošvis: ... i ja tebia liubliu.

Virgis: (sieki tiek sutrikęs, ne per daug, kaip ir dera vyru) Spasibo.

Uošvis: Va kur tu... gersi?

Virgis: Važiuoju į Angliją (tapšnodamas uošviui per petj). Geriau bus.

Uošvis: Eik, atsisveikink.

Virgis: Kad dar ne dabar išva-žiuoju, daiktus susidėt reikia.

Uošvis: Eik... vis tiek eik.

Virgis: (dar labiau sutrikęs, bet to nerodydamas) Gerai.

Atsisveikinimo scena.

Niekas neverkė. Tik uošvis.

Senų knygų iliustracijose pavaizduotos ir kanibalų puotos

Valda URBELEYTĖ

Vasarį 25 d. VU bibliotekos P. Smuglevičiaus salėje – čia, tarp santūrių dekoruotų sienų, taip būti pageltusiems ir papilkęjusiems seniesiems rastams – atidaryta paroda „*Frusta vivit, qui nemini prodest* – Veltui gyvena tas, kas niekam nenaudingas“, skirta Kazimiero Leono Sapiegos 400-osioms gimimo metinėms. Taip pat pristatytas reikšmingas leidinys – Sapiegų giminės XVI–XVII a. bibliotekos katalogas „Bibliotheca Sapiehana“. Tai – pirmasis Vilniaus universiteto bibliotekos 440 m. suakčiai skirtas renginys. Sukaktis bus minima visus metus ruošiamuose renginiuose, liudysiančiuose apie senas knygų saugojo tradicijas ir sukaupatus turtinčius literatūros fondus.

Renginys atrodė solidus, o kartu žaismingai teatrališkas, tai derėjo prie pristatomo leidinio – XVII a. pradžioje teatras buvo tapęs svarbia kultūros ir filosofijos dalimi. Prieš pristatant katalogą, senovinių šokių ansamblis „Festa Cortese“ pašoko kelias renesansines choreografines kompozicijas, po jų pasirodymo buvo skaitoma ištrauka iš K. Sabaliauskaitės romano „Silva rerum“, kuriamo minima Sapiegų biblioteka. Renginį vedė VU bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė, kalbėjodamas prie katalogo leidybos prisidėjėjų žmonės: sudarytoja, VU bibliotekos Retų spaudinių skyriaus darbuotoja Aušra Rinkūnaitė, Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto Leidybos centro vadovas Gytis Vaškelis, Knigotyros ir dokumentotyros instituto docentė, daktarė Alma Bražiūnienė. Istorikas Arvydas Maciulevičius kalbėjo apie mecenavimo reikšmę.

Sapiegų biblioteką (apie 3000 knygų) Vilniaus Jėzaus draugijos kolegijai 1655 m. testamentu paliko K. L. Sapiega, garsejės kaip dosnus mecenatas ir fundatorius. Didesnę už šią knygų donaciją Vilniaus universitetui buvo dovanoję tik Lietuvos

Vilniaus universiteto bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė.

didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Žygimantas Augustas, kurio biblioteką sudarė apie 4-5 tūkstančių knygų. Knigas kolekcionavo ir kiti svarbūs LDK valstybės veikėjai: Venclovas Agripa, Albertas Goštautas, Lietuvos didysis etmonas Jonas Karolis Chotkevičius. XVIII a. bibliofilija apskritai plačiai paplito ir taip savo išsiplėtė Lietuvos didikų bei juos megždžiojusių šlėktų ir miestiečių mada, tačiau tokio dydžio ir vertės leidinį rinkinio Vilniaus universiteto biblioteka daugiau nesulaukė. Vėliau didelė dalis *Bibliotheca Sapiehana* knygų buvo prarasta politinių neramumų ir sunkmečių metu, tačiau

likusi – kruopščiai išsaugota bei restauruota. Ji atspindi buvusios kolekcijos turtingumą, todėl yra ypäč vertinga. Leidiniai, pažymėti Sapiegų herbu, gerai išišķi Vilniaus knygrisių su išpaustais pauksintais superekslubrisais, subtiliai dekoruoti, – kantrūi paiešku rezultatas, užtrukęs ne vienerius metus, „filtruoja“ turimų knygų fondus. Kai kurias knygas sunku atpažinti, nes jų viršeliai buvo panaudoti išišķi kitoms

knygomis. Be to, kolekcijos leidinių skirti tam tikriems K. L. Sapiegos gyvenimo fragmentams iliustruoti: galima apžiūrėti lotynų kalbos, matematikos vadovėlius, keturkalbius posakių rinkinius, iš kurių jis mokesči, Europos miestus, kuriuose K. L. Sapiega lankėsi laisvu nuo studijų metu (ypač daug laiko praleido Italijoje), vaizdus su pateiktais detaliais gatvių išplanavimais – tai nepriekaištingos meninės kokybės grafikos darbai, 1645 m. Vilniaus universiteto Teises fakultete, kuris buvo įsteigtas K. L. Sapiegos iniciatyva, profesoriams padovanotas knygas iš jo asmeninės kolekcijos. Kita dalis – keiliola gražausiai iliustruotų ir ver-

Dr. Sigitas Narbutas, Aušra Rinkūnaitė ir Gytis Vaškelis.

tingiausiu XVI–XVII a. leistų knygų iš Sapiegų giminės bibliotekos. Daujelių jų išišķi rusuos odos viršelius arba pergamentą. Šitaip išišķi knygų eksponavimas reikalauja ypatingų sąlygų, subalansuotos patalpų drėgmės. Ekspozicijai buvo atrinktos išvairios tematikos leidiniai, siekiant atskleisti bibliotekos turtingumą ir literatūros išvairovę, be to, iš jų galima sprasti, kuo daugiausia buvo domėsi, kai laikytą bibliografine vertė. Parodoje demonstruojami išvairūs istoriniai veikalai apie Prancūziją, Vokietiją, Vengriją, religinių (bibliotekoje buvo sukaupta vienuolika tomų su sv. Augustino raštais), karybos ir artilerijos meno vadovai, gamtos moksłų, geografinios, literatūros (poezijos, antikinių tragedijų ir komedijų rinkinių), retorikos leidiniai. Knigos pasižymi subtiliomis, kruopščiai atlaktonis vario graviūrų iliustracijomis, kuriose vaizduojami tolimumo kraštų gamtovaizdžiai, čiaabuvių paprociai (kanibalizmas), išvairūs Europeje vykusiu mūsių scenos, Lenkijos karališkos šeimos genealoginis medis.

Paroda bus eksponuojama iki **gegužės 10 d.** VU bibliotekoje P. Smuglevičiaus salėje.

**Raimundo MALAISHKO
nuotraukos**

Dailininko darbai tebekovoja su ydomis

Andrius JAKUČIŪNAS

Vilniaus paveikslų galerijoje vasario 25 d., ketvirtadienį, atidaryta tarptautinė dailės paroda „Francisco Goya. Los Caprichos“. Paroda, pamint Ispanijos pirminkavimą Europos Sajungai, rengia šios šalies ambasada, tačiau – sutinku, skamba keistai – dailininko darbų kolekcija į Vilnių atkeliau ne iš Saulėtos Ispanijos, o iš kaimyninės Latvijos. Šios šalies Nacionalinis dailės muziejus 78 ciklo lakščius (serijoje trūksta dviejų estampų – „Juk jis sudaužė ašot“ ir „Pučia“) labai palankiomis sąlygomis išsigijo dar 1930 m. Visa muziejus F. Goya’os kolekcija pirmą kartą parodysta pernai spalio mėnesį Užsienio meno muziejuje Rygoje surengtoje parodoje.

„Los Caprichos“ laikomi vienu iš paslaptinčiausių, daugiausia neįmintų mišlių paliukusių pasaulio dailės šedevrų. 80 atspaudų serija, pirmą kartą pasirodžiusi 1799 m., iš karto išgarsino jos kūrėją tiek gimtojoje Ispanijoje, tiek ir už jos ribų.

Francisco GOYA. „Nuskrido“. Iš „Los Caprichos“ ciklo Nr. 61. 1806/07.

„Išsvadavusi iš ankštų, susibabarėjusi neoklasizizmo bei rokoko dailės taisyklių, ekspresyvį naujo F. Goya’os meninė pasaulio vizija pavaikė ne vieną XIX a. dailininką. Užmoju nepranoktas „Los Caprichos“ ciklas tapo naujosios dailės manifestu, individualiaus F. Goya’os stiliumis kvintesencija, savo išskirtinė kortele. Jame atsivėrė tragiskos dailininko kūrybos nervas, aplink savę pažėrės susikaupusio kartelio ir pagiežos žiežirbus“, – teigiama Lietuvos dailės muziejaus išplatintame pranešime.

Visgi derėtų pastebėti, kad šis genialus ciklas – jis išskirtinis ne tik savo temomis, bet ir atlikimo technika – anuomet nesukėlė deramo visuomenės atgarsio. 1799 m. vasario 6 d. Madrido laikraštyje paskelbė apie naują seriją, Goya pradėjo pardavinėti jos komplektus prabangos prekių parduotuvėlėje, įrengtoje po jo butu, tačiau tąsyk jam pasisekė

parduoti vos keletą komplektų, desnėjio tiražo dalis (apie 240 pirmojo tiražo egzempliorių) liko autorui. 1803 m. atspaudus kartu su vario plokštėmis dailininkas padovanojo Karališkajai kalkografijai mainais iš ilgametė pensija savo sūnui, taip pasirūpidamas jo finansinė padėtimi.

„Los Caprichos“ radimosi istorijoje mīslingo yra ir tai, kad dailininkas ši ciklą pradėjo kurti po sunkios ligos – 1792 m. Sevilijoje viešintį F. Goya’ą ištiko apopleksija, dailininkas buvo laikinai paralyziuotas, iš dalies apako ir visiškai apkurto. Kaip tik liga, matyt, ir tapo postūmiu įgyvendinti ilgai brandintas idėjas. Neatsakės užsakomųjų darbų, F. Goya pradėjo tapti paveikslus ir sau, anot kritikų, „tarsi tyrinėdamas savo meistrystę ir vaizduotės galia“.

Grafikos darbuose negailestingai pašiepiamos amžinios žmonių ydos: godumas, ištirkimas, veidmainišumas. Vaizduojami žmonės, išduodantys vienas kitą, klastūnai ir melagai. F. Goya niekina gydytojų neišmanėliškumą ir atvirai vadina juos šarlatais, kurtizanės grafiko darbuose išgyja demoniškų galių. Gali būti, jog tarp ydomis „pasipuošusių“ kūrinių herojų esama ir istorinių asmenybų –

anot Ispanijos karalystės nepaprastojo ir igaliotojo ambasoriaus José Luiso Solano Gadea’os, 61-oje graviūroje „Nuskrido“ gali būti pavaizduota Ispanijos kunigaikštienė Alba, kuri garsėjo kaip tikra pikciurna. (Po graviūra esantis komentaras byloja: „Raganų tunto skrendančiai damai nereikia, nebent ji pati sau atrodo šauniai pamynusi tas jų lydinčias pikciurnas. Puošeivų galvose tiek degių dujų, kad jos skrieja oru be kerų ir oro balionų.“) Nežabotas dailininko fantazijos sėlsmas neretai trikiausiai privers nusisypoti, – prisipažinsiu, ties keletu darbų šio straipsnio autorių émė nenumaldomas juokas, – tačiau nemažai ydu, kurias autorius ne gailestingai išjuokia cikle, aktualios ir šiandien. Kad ir kaip ten būtų, se念 Goya’os darbai tebekovoja su ydomis, ir, žinoma, pralaimi.

F. Goya’os naudota technika to laiko dailėje buvo sudėtinga ir novatoriška. Dailininkas pasirinko oforto ir palyginti nesenai atsiradusios akvatinės technikos derini. Rūgštės išėsintos raiškių linijos pagyvinamos subtiliu tonuotomis, minkštai pasklidusiomis démémis. Toks kelių atspalvių efektas buvo išgaunamas ant vario plokštės beriant dervų miltelius. Pavienėmis detalėmis paryškinti naujota ir sausosios adatos technika, kai raižoma aštriai, lyg dreskiančiais brūkšniais, be rūgštės.

4 d., ketvirtadienį, 18 val. Mažojoje salėje – „Gyvenimas yra gražus“. Koncertuoja Giedrius Prunskus (baritonas), Jonė Giulia Punytė (fortepijonas), Paulius Tamolė (aktorių, skaitovas). Programoje kompozitoriu Felixo Mendelssohno-Bartholdy, Gustavo Mahlero, Viktora Ulmanno, Arnoldo Schoenbergio, Avnero Dormanio kūriniai. Bilietai kaina - 10 Lt.

5 d., penktadienį, 18 val. koncertuoja Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Juozas Domarkas). Solistas Petras Geniušas (fortepijonas). Programa: R. Schumanno Simfonija Nr. 1 („Pavasario“), skiriama 200-osioms kompozitoriaus gimimo metinėms, J. Adamso koncertas fortepijonui ir orkestriui „Century Rolls“. Bilietai kaina - 15, 20, 30 Lt.

6 d., šeštadienį, 14 val. Koncertas visai šeimai – Sergeaus Prokofjevo simfoninė pasaka „Petia ir Vilkas“. Atlieka Kauno miesto simfoninis orkestras. Dirigentas Modestas Pitrėnas. Bilietai kaina - 10 Lt.

7 d., sekmadienį, 18 val. koncertas „Aš laukiu tavęs“. Atlikėjai – Raminta Vaicekauskaitė (sopranas), Vaidas Vyšniauskas (tenoras), Indrė Baikštėtė (fortepijonas). Programoje kompozitorų P. Čaikovskio, S. Rachmaninovo, G. Verdi, G. Puccini, J. Massenet, P. Sorozabal, A. Lara romansai, dainos, operų arijos ir duetai. Bilietai kainos - 10, 15, 20 Lt.

8 d., pirmadienį, 18 val. gros X tarptautinio Frederico Chopino pianistų konkursu nugalėtojas Dang Thai Son (fortepijonas, Kanada). Programoje F. Chopino kūriniai. Bilietai kainos - 10, 15, 20 Lt.

11 d., ketvirtadienį, 18 val. Didžiojoje salėje koncertuos Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis), Kauno styginių kvartetas: Karolina Beinarietė – I smuikas, Dalia Terminaitė – II smuikas. Eglė Karžinauskaitė – altas, Saulius Bartulis – violončelė. Solistai: Rūta Jančkaitienė (sopranas), Robertas Jančkaitis (baritonas). Dirigentas Petras Bingelis. Programa: M. K. Čiurlionio „Šeriai žirgelį“ mišriam chorui, „Aš prašau Dievą“ mišriam chorui, „Jūra“ vyrų chorui, „Lapas pagelės nukrinta“ vyrų chorui; E. Griego „Ved Rundarne“ („Prie Rundarne“) moterų chorui, „Ave Maria Stella“ moterų chorui, „Ozès mirtis“ mišriam chorui (iš siučios „Peras Giuntas“), „I Himmelen“ („Danguje“) mišriam chorui, Styginių kvartetas Nr. 2, F-dur („Nebaigtasis“); V. Bartulio „Vérinys Marijai“ sopranui, mišriam chorui ir styginių kvartetu. Bilietai kainos - 10, 15 Lt.

12 d., penktadienį, 17 val. Mažojoje salėje koncertuos Sofija Dudayeva – fleita (Rusija-Norvegija), Andrey Godik – obojus (Rusija-Vokietija), Marina Kan – fortepijonas (Norvegija). Programa: B. H. Crusello Divertimentas C-dur obojui ir fortepijonui, op. 9, A. Ponchiellio Kaprisas obojui ir fortepijonui, W. A. Mozarto Koncertas fleitai ir orkestriui G-dur, K313, S. Kargo-Elerto „Sonata apassionata“ fleitai solo, B. Martinu Sonata Nr. 1 fleitai ir fortepijonui, E. Griego „Ryo nuotaika“ fleitai ir fortepijonui. Bilietai kaina - 10 Lt.

13 d., šeštadienį, 17 val. Kauno valstybinės filharmonijos Mažojoje salėje – trio „Claviola“: Jurgis Juozapaitis – altas, Vytautas Giedraitis – klarinetas, Ugnė Antanavičiūtė – fortepijonas. Programa: M. Bricho 8 pjesės klarinetui, altui ir fortepijonui, op. 83, J. Juozapaičio „Claviola“ klarinetui, altui ir fortepijonui, H. Gattermeyer Divertimentas klarinetui, altui ir fortepijonui, J. Francaix Trio klarinetui, altui ir fortepijonui. Bilietai kaina - 10 Lt.

14 d., sekmadienį, 17 val. Didžiojoje salėje – Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas), Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis). Solistės: Neringa Navickauskaitė – mecosopranas, Marina Kan – fortepijonas (Norvegija). Programa: S. Rachmaninovo Koncertas fortepijonui ir orkestriui Nr. 3, d-moll, op. 30, E. Selviko Oratori „Abraham“ mišriam chorui ir orkestriui, E. Griego „Holbergo kantata“ vyrų chorui, T. Makačino „Saulės poema“ mišriam chorui ir orkestriui, eilės M. Martinačio (skriptu M. K. Čiurlioniū). Dirigentai: Espen Selvik (Norvegija), Petras Bingelis. Bilietai kainos - 10, 15 Lt.

16 d., antradienį, 18 val. „Žalioj stotelėje...“. Kompozitorius Mikalojus Noviko autorinis koncertas, skirtas 70-osioms gimimo ir 50-osioms kūrybinio darbo metinėms. Dalyvauja: Irena Starosaite, Žilvinas Žagulnis, Deivis, Eva, Vita Rusaitytė, Rasa Juzukonytė, Giedrius Leskevičius, Ferdinandas ir Vytautas Raudomiai, Mečislavas Subelis, valstybinis pučiamuji instrumentų orkestras „Trimitas“ (vyr. dirigentas Ugnis Vaiginis), M. Riomerio universiteto vokalinis ansamblis, A. Noviko diazo mokyklos auklėtiniai, vokalinis ansamblis „Eglė“ (vadovė E. Juozapaitienė), vokalinė grupė „Jazz Island“ (vadovas A. Novikas). Koncertą veda Sigita Stankevičiūtė. Bilietai kainos - 15, 20, 25 Lt.

17 d., trečiadienį, 18 val. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kauno fakulteto 20-mečiui skirtas koncertas „Jaunieji Kauno muzikai“. Dalyvauja: Liudas Mikalauskas (bosas), Margarita Garmutė (smuikas), Milda Čepinskienė (smuikas), Lina Liisauskaitė (fleita) ir Paulius Berūkštis (fleita), Virginija Unguraitė (fortepijonas), Loreta Haidari (fortepijonas) ir Styginių kvartetas. Bilietai kainos - 10, 15 Lt.

Bilietai platina TIKETA ir Kauno filharmonijos kasos. Informacija tel. 8-37 20 04 78, www kaunofilharmonija lt

Kauno kultūros centras „Tautos namai“

6 d., šeštadienį, 15 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79 /Kęstučio g. 1) – tarptautinis studentų tautinių šokių ansamblų festivalis „Draugystės puokštė“. Dalyvauja: Latvijos žemės ūkio universiteto tautinių šokių ansamblis „Kalve“, Estijos Tartu universitetė tautinių šokių ansamblis „Tartatu“, Lietuvos žemės ūkio universiteto tautinių šokių kolektyvas „Sėja“ ir liaudiškos muzikos kapelė „Ūkininkas“. Jėjimas nemokamas.

11 d., ketvirtadienį, 15 val. chorinės muzikos koncertas „Laisvės varpas“, skirtas Lietuvos neprisklausomybės 20-mečiui. Dalyvauja mišrus chorai „Gintaras“ (meno vadovė ir dirigentė Jovita Kulakauskienė) ir „Ainiai“ (meno vadovas ir dirigentas Mindaugas Šiksnis). Programoje – lietuvių kompozitorų ir liaudies dainos. Jėjimas nemokamas.

Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra Kaune

(Vilnius g. 33)

5 d., penktadienį, 16 val. jubiliejinis Kauno istorijos metraščio 10-ojo tomo pristatymas. Pristatyme dalyvauja Kauno istorijos metraščio redkolegijos nariai – prof. dr. Zigmantas Kiaupa, prof. habil. dr. Egidijus Aleksandravičius, doc. dr. Jonas Vaičenonis, leidinio redaktorius Robertas Keturakis, straipsnių autorai.

6 d., šeštadienį, 17 val. žinomo XX a. filosofo, rašytojo rusų, vokiečių ir lietuvių kalbomis, bet iki pat mirties Lietuva laikiusi savo tėvynę, brandžiausius metus praleidusio Kaune ir Vytauto Didžiojo universitete, Vosyliaus Sezemanu knygos „Vasily Sesemann: Selected Papers“ pristatymas. Knygą iš lietuvių į anglų kalbą išvertė Mykolas Drunga, suredagavo M. Drunga ir Leonidas Donskis, išvadą paraše Arūnas Sverdiolas, išleido Amsterdamo ir Niujorko leidykla „Rodopi“. Knygos sutiktuves dalyvauja M. Drunga, L. Donskis ir V. Sezemanu sūnus Georgijus.

Kauno šokio teatras „Aura“

6 d., šeštadienį, 18 val., 7 d., sekmadienį, 15 val. „Reval Hotel Neris“ konferencijų ir renginių centro „Alfa“ salėje (K. Donelaičio g. 27, Kaunas) – „Sapnas Nr. 5“. Choreografija – Andrius Kurienius, muzika – Ryuichi Sakamoto, Rene Aubry, Muse, Arvo Part, šoka „Auros“ trupės šokejai.

Bilietai kaina - 30 Lt, moksleiviams, studentams, senjoram - 20 Lt. Bilietai platinami Kauno šokio teatro „Aura“ studijoje (M. Daukšos 30A), 1 val. prieš renginius – „Reval Hotel Neris“ konferencijų ir renginių centre, taip pat bilietai.lt kasose ir internetu. Daugiau informacijos www aura lt ir tel. 837 202062.

5 d., penktadienį, 16 val. Kalbos praktikos centre „Lingua Lituanica“ (Gedimino pr. 26) – „Žvilgsnis į Lietuvą ir kalbą“. Programoje – subtilus fotomeninuko žvilgsnis: Vido Dulkės fotografijų paroda „Gimtinės spalvos“; gyvas žodis poetų lūpomis: Mykolo Karciausko ir Vlado Bražiūno eilės; kalba jaunimo akimis: LMTA studentų meninė kompozicija.

Kauno tautinės kultūros centras

(A. Jakšto g. 18)

4 d., ketvirtadienį, 18 val. vakaras „Dainuokim!“. Veda Vita Braziūlienė.

5 d., penktadienį, 17 val. paskaita „K. Jungo žmogaus gelinių psichologija“. Šamonié I d.. Lektorius Aleksandras Žarskus. 18.30 val. susitikimas „Maldaknygė, apkeliaus pasaulį“. Svečiuose bajorė Snieguolė Jurskytė-Akstinienė, kultūrologas Domas Akstinas.

9 d., antradienį, 15 val. koncertas „Mes – lietuviųčiai“, skirtas Lietuvos Neprisklausomybės atkūrimo 20-mečiui pažinti. Dalyvauja tautinės kultūros centro kolektyvai: vaikų folkloro ansamblis „Ratilėlis“, mišri grupė (vadovė Birutė Nemciūnienė), folkloro ansamblis „Pliauskutis“ (vadovė Diana Gudynienė), „Linksmono armonika“, Bandoniu ansamblis (vadovas Algirdas Kasperavičius), kanklių būreliai „Šilas“, „Luoteliė“ (vadovė Dalia Čižinauskienė), vaikų tautinių šokių ansamblis „Kalvelis“ vokalo grupė (vadovė Gerda Kemežienė), lietuvių liaudies pučiamuji instrumentų būrelis (vadovas Justinas Buta). Vyks parodos „Mes – lietuviųčiai“ pristatymas. Dalyvauja Kauno tautinės kultūros centro tautodalies būreliai: „Šlamutis“ (vadovė Dalia Čižinauskienė), „Spinsulė“ (vadovas Gvidas Latakas), „Kaukutis“ (vadovė Raminta Baltrušytė), „Margioja palėtė“ (vadovė Vilma Kemžūraitė), „Karpinai“ (vadovė Eglė Vindašienė), „Šiaudų plastika“ (vadovė Jurgita Kiliukauskienė), „Tekstilė“ (vadovė Aldona Markvaldienė).

10 d., trečiadienį, 18 val. paskaita „Nuo asmeninės iki užsameninės psichologijos“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

17 d., trečiadienį, 17 val. Kauno igulos karininkų ramovėje (Mickevičiaus g. 19) – 2009 m. geriausio metų folkloro ansamblis nominacijos „Auksu paukštė“ apdovanojimo KTKC folkloro ansamblui „Ratilėlis“ (vadovė Alvyda Česienė) itekimo iškilimės 18 val. Kauno tautinės kultūros centre – paskaita „Gavėniai ir dvinės žmogaus krizės“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

Informacija tel. 8-37 20 74 09, www ktkc lt.

6 d., šeštadienį, 11 val. Kauno r. Ringaudų bibliotekoje vyks Linos Navickaitės romano „Saulėgrīža“ pristatymas. Dalyvauja autorė, skaitovė iš Kauno r. Akademijos Ugnės Karvelis gimnazijos, muzikos Kauno apskrities Juozo Grudžio konservatorijos moksleivė Julia Jurkšaitė bei Ugnės Karvelis gimnazijos mokinė Vytautė Venckūnaitė. Renginys ve Vilija Mitkvičienė.

4 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Lietuvos Respublikos Istorinė Prezidentūroje (Vilnius g. 33) – atsiminimų knygos „Neuziūrėtamas Vaižgantas“ pristatymas. Dalyvauja Vytauto Didžiojo Mergelės Marijos Ėmimo Dangun bažnyčios rektorius Kęstutis Rugevičius, literatūrolės Ramutės Karmalavičiūnė, rašytojas Juozas Jasaitis, knygos redaktorė Dovilė Zelčiūtė, žurnalistė Danutė Marcinkevičienė, etnologė Eglė Vindašienė, Šv. Kazimiero ordino komturė Alė Jurgaitienė, knygos sudarytojas Alfidas Pakėnas, aktorė Laima Rupsytė. Dainuojas vokaliniai kvartetas: Giedrė Venckevičienė, Rasa Navickienė, Algirdas Vindasius ir Benjaminas Žemaitis. Renginio vedėjas Vilius Kaminskas. Renginio rėmėjas Šv. Kazimiero ordinatas (Kauno skyrius).

4 d., ketvirtadienį, 18 val. galerijoje „Meno parkas“ (Rotušės a. 27, Kaunas) atidaroma Arvydo Žalpio personalinė paroda „(Ne)Vizitinė kortelė“. Instaliacija, fotografija, vaizdo darbai. Paroda veiks iki kovo 26 d.

4 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno menininkų namuose (V. Putvinskio g. 56) – „AtRasTi2 – audiovizualinė menų sintezė!“. Muzika: „Psycho Boutique“ – Artūras Bulota (vokalas, gitara), Gabrielius Užameckis (smuikas, fortepijonas, perkusija); „Kelionė-Dykuma“ – Saulius Petreikis (kvairūs pučiamieji instrumentai), Gediminas Mačiulskis (perkusija); „Praregėjimai“ – Mindaugas Ancevičius (vokalas, gitara), Ažuolas Paulauskas (klarnetas, perkusija). Video: begarsis simbolistinis filmas „DU“ – tekstas Audronės Pauliukeničiūtės, vaidina Genovaitė Straigtė ir Donatas Beniulis, grafika ir montažas – Tadas Čapanauskas, Daiva Šniraitė; fotografijos – Akvilė Snarskiene, skulptūra – Viktorija Ruskonytė, keramika – Sigita Dabulskytė. Šiuolaikinis šokis: improvizacijos – Milda Steponaviciutė, Agnė Auželytė, Rasa Veiverienė. Bilietai kaina - 5 Lt, renginio dieną - 8 Lt. Bilietai galima išsigti Kauno menininkų namų Muzų svetainėje (I a., I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val. 14-16 val.), taip pat visose TIKETA kasose. Informacija tel.: (8-37) 22 31 44, www kmn lt.

10 d., trečiadienį, 17 val. „Tikime laisve“. Dalyvaus: aktorė Inesa Paliulytė, kunigas Gintaras Vitkus SJ Lietuvos Jėzuitų provincijos; jaunieji „Dainų dainelės“ ir tarptautinių konkursų laureatai: Paulina Banaitytė, Agnė Zavistanavičiutė, Kornelia Rotaitė, Artūras Gelusevičius, Julija Bojarinaitė, Eglė Kulevišytė, Pijus Liubinskas, Ernestas Šidiškis, Andrius Polianskis, G. Macijauskaitė, Kauno Antano Smetonos vid. m-klos ir Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų choro „Lyra“ jungtinis mergaičių choras (vadovė Asta Miknienė). Koncertmeisteriai Julija Pupelytė ir Raimundas Martinkėnas. Jėjimas nemokamas.

Vaikų ir jaunimo teatras „Vilkolakis“

(Kovo 11-osios g. 108, Kaunas)

7 d., sekmadienį, 12 val., 17 d., trečiadienį, 16 val. S. Ivanauskaitės „Kaip Pagrandukas išminkties ieškojo“. Informacija tel. 313712, www vilkolakis lt, teatras@vilkolakis lt.

Po Knygų mugės

Redakcija gavo padėką iš 11-osios tarptautinės Vilniaus knygų mugės organizatorų už dalyvavimą bendroje šventėje. Joje pateiktas ir trumpas sių metų mugės statistika, bylojanti, kad tai buvo išskirtinė mugė: sulaukus net 59 200 lankytojų, ji tapo ne tik lankomiausia iš knygų mugių, bet ir iš visų „Litexpo“ parodų.

Pateikiame ir skaitytojams trumpą mugės statistiką:

Dalyvių skaičius – 200 kompanijų iš 7 šalių. Mugės eksponicinės plotas – 6519 kv. m. Bendras mugės plotas (su renčinių zonomis) – 9740 kv. m. Lankytojų skaičius – 59 200.

Bendras renginių skaičius – 350. Kultūrinų renginių skaičius – 200. Renginių skaičius – 58. Meno parodų skaičius – 12.

**89-ojo kūrybinio
sezono kovo mėnesio
repertuaras**

4 d., ketvirtadienį, 18 val. Mažojoje scenoje – Juhan Smuul „Svečiuose pas pulkininko našlę“. Vienos dalies anekdotas. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

5 d., penktadienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Timothee de Fombelle „Švyturys“. Monospektaklis. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

6 d., šeštadienį, 12 val. Ilgojoje salėje – Inesos Paliulytės „Anderseno gatvė“. Vienos dalies spektaklis. Režisierė Inesa Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 12 Lt.

6 d., šeštadienį, 17 d., trečiadienį, 18 val. Tavernos salėje – Tonino Guerra „Ketvirtoji kėdė“. Vienos dalies komedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25, 30 Lt.

7 d., sekmadienį, 19 val. Mažojoje scenoje – Mariuso von Mayenburgo „Bjaurus“. Skalpelių pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

10 d., trečiadienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Antonio Čechovo „Palata“. Ligos istorija. Imscenzinės autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 50 Lt.

12 d., penktadienį, 18 val. Tavernos salėje – Šolomo Aleichemo „Mendelio milijonai“. Vienos dalies komedija. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

13 d., šeštadienį, 17 val. Parketinėje salėje – L. Razumovskojas ir A. Obrazcovo „Žvaigždžių vaikas“. Dviejų dalių misterija. Spektaklis skirtas aktoriui Albino Budniko 70-mečiui. Režisierius Arvydas Lebelėunas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 25, 30 Lt.

14 d., sekmadienį, 15 val. Mažojoje scenoje – Danielio Dasino „Paskutinė Diuranų daina“. Ispāžintis. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 20, 25 Lt.

14 d., sekmadienį, 15 val. Ilgojoje salėje – Inesos Paliulytės „Liūdnas dievas“. Skaudi istorija visai šeimai. Režisierė I. Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

14 d., sekmadienį, 18 val. Penktojoje salėje – „Laimingi“. Dviejų dalių spektaklis pagal Friederico von Schillerio „Klastą ir meilę“. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kaina – 40 Lt.

17 d., trečiadienį, 18 val. Tavernos salėje – Tonino Guerra „Ketvirtoji kėdė“. Vienos dalies komedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25, 30 Lt.

17 d., trečiadienį, 19 val. Parketinėje salėje – Dainuojamosios poezijos palėpė. Vakaras Sauliui Petreikiui atminti. Dalyvauja Saulius Petreikis (solo programa), Domantas Razauskas ir Audrius Paznickas. Bilieta kainos – 20, 35, 40 Lt.

Teatro kasa veikia kasdien 10.30-19 val. Informacija tel. 8-37 22 40 64, www.dramostetras.lt. Bilietai taip pat platina TIKETA.LT.

Kauno valstybinis lėlių teatras

6 d., šeštadienį, 12 val. „Užburtos pilies paslaptis“. Misiungo istorija apie amžinosis meilės stebuklą. Nuo 6 m. Režisierius O. Žiugžda. Bilieta kainos – 8, 10 Lt.

6 d., šeštadienį, 14 val. Mažojoje scenoje – „Meškiuko gimtadienis“. Muzikinė fėju pasaka. Nuo 3 m. Autorė ir režisierė Rasa Bartminkaitė. Bilieta kaina – 10 Lt.

7 d., sekmadienį, 12 val. „Pasaka apie lietaus lašelį“. Apie tai, kokie esame svarbūs, nepakartojami, reikalingi. Nuo 3 m. Režisierius O. Žiugžda. Bilieta kainos – 8, 10 Lt.

13 d., šeštadienį, 12 val. „Princesės gimtadienis“. O. Vaildo pasakos motyvais. Režisierius A. Stankevičius. Nuo 5 m. Bilieta kainos – 8, 10 Lt.

14 d., sekmadienį, 12 val. „Zuliko kaprizai“. Spektaklis žaidimas apie tai, kas nutiko užsispyrėliui zuikučiui. Nuo 3 m. Režisierius A. Stankevičius. Bilieta kainos – 8, 10 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje ketvirtadieniais ir penktadieniais 11-17 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 10-14 val. Informacija tel. 8-37 220061, www.kaunoleas.lt.

Kauno kamerinis teatras

4 d., ketvirtadienį, 12 d., penktadienį, 18 val. Lauros Shaine Cunningham „Mergvakaris“. Dviejų dalių amerikoniška komedija. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.35 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

5 d., penktadienį, 18 val. A. Strindbergo, A. Sverlingo „Karštas šokolas“. Švediška vakarienė artistų kavinėje. Režisierius Stanislavas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

6 d., šeštadienį, 18 val., 9 d., antradienį, 15 val. Michał Walczak „Pirmasis karts“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

13 d., šeštadienį, 18 val. Konstantino Kostenko „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

14 d., sekmadienį, 18 val. Pero Lagerkvisto „Neūžauga“. Monodrama. Režisierius S. Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilieta kainos – 16, 20 Lt.

17 d., trečiadienį, 18 val. Fransua Rablė „Gargantiua ir Pantagruelis“. Užstale tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilieta kainos – 40, 50 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje darbo dienomis 14-18 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 11-17 val. Informacija tel. 8-37 228 226. Bilietai galima užsisakyti interneto svetainėje www.kamerinistetras.lt, elektroniniu paštu info@kamerinistetras.lt arba įsigytį BILIETAL.LT ir „Bilietai Pasaulis“ prekybos vietose.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244

El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.culture.lt/nemunas>

Indeksas 0079

Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos raštojų sąjunga

Steigimo liudijimas Nr. 405

Spausdino UAB „ArxBaltica“

Tiražas 1500

Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

4 d., ketvirtadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Bajadėrė“. Trijų veiksmų operė. Pastatymo meno vadovas ir režisierius Gintas Žilys, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Artūras Šimonis, kostiumų dailininkė Jolanta Rimkutė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

5 d., penktadienį, 18 val. Franco Leharo „Paganinis“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Horst Zander (Austrija), dirigentas Julius Geniušas, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Hanna Wartenegg (Austrija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

6 d., šeštadienį, 18 val. Džono Kanderio, Fredo Ebo, Džozaus Mastero „Kabaretas“. 100-asis spektaklis. Trijų dalių muziklas. Pastatymo muzikinis vadovas Petras Geniušas, režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Julius Geniušas, choreografas Andrius Kurienius, scenografas Laura Luisaitytė, kostiumų dailininkė Vilma Galeckaite-Dabkienė, choremeisterė Rasa Vaitkevičiūtė. Spektaklio trukmė – 3.10 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

7 d., sekmadienį, 18 val. Zitos Bružaitės „Grybų karas ir taika“. Dviejų veiksmų operėlė-parodiija vaikams ir tėveliams. Režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Ramunė Skrebūnaitė. Spektaklio trukmė – 1.35 val. Bilieta kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

7 d., sekmadienį, 18 val. Johano Štrauso „Šikšnosparnis“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Janina Malinauskaitė. Spektaklio trukmė – 3.20 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

11 d., ketvirtadienį, 18 val. Giedrius Kuprevičius „Karalienė Bonina“. Spektaklis skiriamas Lietuvos neprilausomybės atkūrimo paminklui. Trijų veiksmų opera. Pastatymo meno vadovas Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, scenografas Adomas Jacovskis, kostiumų dailininkė Aleksandra Jacovskytė, choreografas Vesta Grabštaitė. Spektaklio trukmė – 2.40 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

12 d., penktadienį, 18 val. Franco Leharo „Grafas Liuksemburgas“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

13 d., šeštadienį, 18 val. Sai Kolmano „Mieloji Čariti“. Dviejų dalių muziklas. Režisierius Keštutis Jakštės, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Aurelijus Liškauskas. Spektaklio trukmė – 3.30 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

14 d., sekmadienį, 12 val. Wolfgang Amadeus Mozart „Mažoji burtų fleita“. Dviejų dalių muzikinė pasaka vaikams. Režisierius Andrzej Galla (Lenkija), dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkas Krzysztof Truss (Lenkija). Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilieta kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

14 d., sekmadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Silva“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Janina Malinauskaitė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

17 d., trečiadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Monmartru žibuklė“. Trijų veiksmų operė. Režisierius Keštutis Jakštės, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Agris Dailevičius (Latvija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt. Studentams taikoma 50 proc. nuolaida.

Teatro kasa dirba 11-14.00, 14.45-18 val. Poilsio diena – pirmadienis. Informacija tel. 8-37 22 87 84, el. p. administratore@muzikinistetras.lt.

5 d., penktadienį, 12 d., penktadienį, 19 val. V. Balsio „Žmogus medyje“. Vienos dalies tragikomedija. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

9 d., antradienį, 19 val. „Katyte, „P.“. Pagal E. Ensler pjesę „Vaginos monologai“. Spektaklis tik suaugusiesiems. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 35 Lt.

11 d., ketvirtadienį, 13 d., šeštadienį, 18 val. A. Dilytės „Lauros kosmosas“. Vienos dalies spektaklis. Režisierė A. Dilytė. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

14 d., sekmadienį, 18 val. G. Gugevičiūtės „Mokėk – duosi“. Spektaklis-pokštas. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

Bilietai teatrui: M. Daukšos g. 34. Tel. 8-37-408470, 226090, www.mazasistebras.lt.

Kauno pantomimos teatras

5 d., penktadienį, 18 val. „Girstučio“ rūmuose – komedija „Karštai mylėk!“. Teatrinius-muzikinius komiksas pagal fokstroto, tango, valso melodijas. Režisierius Arūnas Katkauskas. Spektaklio trukmė – 1.10 val.

9 d., antradienį, 18 val. „Girstučio“ rūmuose – „Laikrodininkas“. Pantomimos spektaklis-baladė su gyva muzika. Režisierius Arūnas Katkauskas. Atliekėjai: Arvydas Joffė (mušamieji) ir Kauno pantomimos teatro aktoriai. Spektaklio trukmė – 1.10 val.

Bilietai kainos – 20, 30 Lt (moksleiviams ir studentams taikomos nuolaidos). Bilietai parduodami „Girstučio“ rūmuose kasoje (kasos tel. 454480) ir visose tinklo BILIETAL.LT kasoje bei internetu www.bilietai.lt.

4 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Raštojų klubė (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – Kazimiero Jakucio (Pagulbio) autorinis koncertas „Kada skambinai save mamai“ ir naujos plokštelės pristatymas.

Kauno karuselė

Vasario 23 d. buvo antradienis, todel į kavines ir restoranus vaikščiojo tik tie, kurių savaitės dienų hierarchija neprieklauso nuo savaitgalių diktato. Arba tie, kurie į kavines eina kultūrimosi tikslais. „Suflerio būdėjė“ dailininkas Darius Rakauskas eksponuoja savo piešinių parodą, kuri dabar sugeria keistą, kaukėtų žmonių sielų prisipildžiusią kavinės atmosferą ir spalvingų švestuvų atšvaitus. Parodos atidarymas buvo palydėtas paties autorius gitara ir daina, o jam antrinantis draugas ir kolega Gvidas Latakas muziką papildė eilėraščiu skaitymais. Jis dar ir perspėjo parodos lankytojus: „Nenusigąskit brutalios plakato grafikos, tai aš aiskinu savotiškai Dariaus atsisveikinimui su sunkiuojuo roku ir tatuiruočių estetika.“ Tačiau gąsdina vos keli „tatuiruotiniai“ piešiniai. Visi kiti kelia lengvą šaltoką šiurpą (kraupus susi-

titikmas – „Valdininkas, mirtis ir šeštonas“, autoironiškai žiaurus autoportretas...), dokumentuoja iš laiko išplėstas akimirkas ir susitikimus arba kviečia į susapnuotą „išregėtą“, o gal jausenas iliustruojantį pasauly. D. Rakauskas teigia, jog piešiniai

yra „darbiniai būsimųjų, o galbūt niekad negimsiančių paveikslų variantai, neįvykdysti užsakymai, eskizai iš natūros, iš atminties arba iš „niekur“. Ateinančios nuotaikos, nuojaudos, iškrovos mano, savijautos, savitaigos, kai jau, rodos, nieko kito nelieka.“ Piešiniai, kuriuose autorius kalbasi tik su savimi, nesidangsto, nusirenginėja... Maišo eskizinių piešinių, tatuiruočių siaubus, animacijos ir komiksų stilistikas, senųjų knyginių graviūrų atsvaitus ir atiduoda visa tai mums.

O dabar reklama: paroda – tik lyg savotiška repeticija prieš balandžio 15 d. numatomą kūrybos vakarą Tautinės kultūros centre.

Vasario 23 d. galerijoje „101“ atidaryta Lauros Garbšienės personalinė paroda „Uogos“. Tačiau istorija ne apie tai, kaip žiemą išsiuntė... O gal... Iš šiaurė autorė uogauti išvyko iškart po to, kai prieš keletą metų tuometinis kultūros ministras pasiūlė menininkams važiuoti skinti po

midorū ir taip užsidirbtį. L. Garbšienės uogos šaldytos ir surinktos vis dėlto sirpimui išprastą rugpjūčio mėnesį. Parodoje pristatomos neragaujamais „foto, video“ pavidaus. „Šioje vietoje turėtų stovėti šaldiklis su uogomis, šiaurėje vadinamo-

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Aštuonios moterys“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradieni, kovo 9 d., Kitokio kino klube žiūrėsime muzikinę kriminalinę tragikomediją „Aštuonios moterys“, kurią sukūrės prancūzų kino režisierius Francois Ozonas jau senokai laikomas ryškiu jauniosios kartos lyderiu, nevenjančiu nei šokiruojančiu apibendrinimui, nei subtiliai dozuoto sekualumo, nei juodojo humoro. „Aštuonios moterys“ – pagal Roberto Thomas pjesę surukta kriminalinė mislė, švytuojanti tarp Agathos Christie tipo psychologinio detektivo ir klasikinio prancūzisko farso tradicijų.

Prancūzai sako, kad dvi moterys po vienu stogu – tai ginčas, o trys – jau skandalas. Tačiau kaip tada apibrėžti situaciją, kai po vienu stogu komplikuotomis aplinkybėmis atsiduria net aštuonios skirtingo temperamento ir amžiaus gražuolės? Žinoma, tai katastrofa! Tikra katastrofa ir sudaro filmo pa-

grindą. Šv. Kalėdų išvakarėse viename Prancūzijos regiono nuošaliame dvare peilio dūriu į nugara nužudytas pagyvenęs vyras. Ši nusikaltimą galėjo išvykdyti viena iš aštuonių moterų, susirinkusių pažinėti gražią šeimos šventę. Visos jos turėjo rintų pretenzijų vieninteliam vyrui šeimoje. Tačiau kuri jų ryžosi tokiam žiauriam poelgiui? Kuri jų viską iki smulkmenų apskaičiavusi galėjo nupjauti telefonu laidus, kad niekas neškvietų policijos, sugadinti automobilio variklį, kad niekas nešvažiuotų, užblokuoti masyvių varų atsidarymo mechanizmą, kad niekas nepabėgtų?

Štai jums ir klasikinė prancūziska situacija „cherchez la femme“ („ieškokite moters“). Rinktis tikrai yra iš ko. Potencialios žudikės viena už kitą išpūdingesnės. Ir vaidina jas ryškiausios skirtingų kartų atstovės, pradedant kino legenda Danielle Darrieux ir baigiant gražutėmis prancūzų nacionalinio

kino viiltimis Virginie Ledoyen ir Ludivine Sagnier.

Prancūzų kino žinovai iš karto supras, kad vyresnės aktoriės čia netik demonstroja organišką ir virtuozišką ansamblį jausmą, bet ir savų personažų rémuose išigudrina sugroti savo garsiais vaidmenimis suformuotą temą. Visuomet graži ir elegantiška Catherine Deneuve dvelkia nepasiekiamos viršukalnės šalciu. Ryškius raudonus apdarus efektingai dėvinti Fanny Ardant vėl pateisina „nuodingos gebénés“ ir fatališkos moters īvaizdį. O Isabelle Huppert į ši filma tarsi nužengė iš skandalingos Michaelo Haneke's „Pianistes“. Tie koloringu ītariamuji viename filme senokai neteko regėti. Išskirti kurios nors vienos tikrai neįmanoma. Tikriausiai būtent todėl Berlyno festivalyje „Sidabro lokiu“ už geriausią moters vaidmenį apdovanotos visos aštuonios! Net pats karalius Saliamonas nebūtų nusprendę išmintingiai...

gunda didžiulė. Bet ar ne per didelę būsimos laimės kaina?

Ne mažiau provokaciją bus ir Holivudo gražuolio Beno Afflecko režisuotoje kriminalinėje dramoje „Dingusioji“ (sekmadienis, 21.30 val., TV3), sukurtoje pagal Dennis Lehane'o romaną. Viename Bostono kvartale, kur visi gyventojai vieni kitus gerai pažista, dingsta ketverių metukų mergaitė Amanda. Bylą policijai padedantys terti privatus detektyvas Patrikas Kenzis ir jo padėjėja Endžė Dženero labai greitai užciuopia pirmas gijas, kurias rutuliojant toliau, tragedijos detalijų grandinė nusidriekia nuo pagrobiosios mergaitės motinos iki tikros kriminalinės kloakos, o joje į vinentą kaleidoskopą susilieja narckotikų prekeiviai, banditai, pedofili bei kitokio plauko nusikalstelai.

„Gyvenimiškų“ istorijų mėgėjai vėl sekmadienio vakarą galės rinktis iš dviejų dramų. „Radijas“ (23.45 val., TV3) – tai tikrasis faktinis pagrista istorija apie amerikietiško futbolo komandos trenerio Haroldo Džonso draugystę su protiskai atsilikusiu juodaodžiu Džeimsu Kenedžiu. Filme atkurta 1976-1977 m. atmosfera, kurią autoriai dar apgaubė ryškiai nostalgijos skraiste. O „Metinių šventėje“ (0.05 val., LNK) rašytojas Džo Tereinas ir jo žmona autorė Sali nusprendė savo šešerių bendro gyvenimo metinių sukaktį pažinėti artimiausiu draugų kompanijoje. Vakarėlio pradžia nepranašavo jokių sukrėtimų, tačiau kai svečiai susitarė vieni kitiams sakytis tik tiesą, pradėjo aiškėti ilgai slėptos paslapty.

tuoji pamokslininką (aktorius Eddie Murphy), kurį televizija akimirksniu padaro tikru šventuoju.

Kitame šeštadienio filme „Namas, kuriame vaidenasi“ (22.30 val., LTV2) juodaodis komikas E. Murphy vaidina klestintį nekilnojamomo turto agentą Džimą Ėversą, kuris nusprenžia padaryti savo šeimai staigmeną ir nuperka prabangų užmiesčio namą. Su žmona ir dvim vakių jis atvyksta apžiūrėti pastato. Džimas patenkintas, o jo žmona ir ypač vaikai pajunta klastą. Netrukus paaiškėja, kad namuose gyvena net 999 piktosios dväsios.

Modernios klasikos „frontų“ narasai gina „Žmogus su randu“ (šeštadienis, 0.10 val., LNK). Kai Rikio Haimano laidos „Parduotuvė ant sofos“ reitingai smuko, vyruko karjera pakibo ant plauko. Todėl televizijos bosas paskelbė ultimatumą – per dvi savaites ištaisyti padėtį. Tiesą sakant, situaciją gali išgelbėti tik stebuklas. Ir jis įvyksta tą dieną, kai Rikis tiesiog autostradoje sutinka keis-

ponės, buvo pavadintas Toniu Montana. Naujame perdirbinyje heroinas vadinamas Toniu Montana. Autoriai kruopščiai atkuria šio amoralus tipo kriminalinės karjeros etapus nuo paprasto emigranto iš Kubos iki galingo narkotikų karaliaus Amerikoje. Komplikuotas psychopato paveikslas papildomas didybės manijos ir kraujomaišios temomis. Gangsterius dažnai vaidinės Alas Pacino pakyla iki tikros tragedijos aukštumų, tobulai persikūnijęs į žmogų, apsėstą absoliučios valdžios manijos.

Režisieriaus Adriano Lyne'o „Nepadorus pasiūlymas“ (sekmadienis, 21.00 val., TV1) provokuoja labai dviprasmiską situaciją. Filmo heroinas – jauniems sutuoktiniams Dajanai ir Deividui – viename vaikelyje milijonierius Džonas Geidždas pasiūlo milijoną dolerių. Žinoma, ne už gražias akis, o už vieną meilės naktį su Dajana. Tokiu būdu jauna šeima akimirksniu išspręstų visas savo finansines problemas. Pa-